

HALVVEIS

TRÆK FRA MISSIONSARBEIDET I MADAGASKARS INDLAND

AV
JOHANNES JOHNSON
MISSIONSPREST

*En kristen madagassisk Kvinde med hendes
Barn, — halvveis i Kristendom og Kultur.*

KRISTIANIA
JOHANNES BJØRNSTADS FORLAG
1911

3628
M2J6

HALVVEIS

TRÆK FRA MISSIONSARBEIDET
I MADAGASKARS INDLAND

AV

JOHANNES JOHNSON
MISSIONSPREST

*En kristen madagassisk Kvinde med hendes
Barn, — halvveis i Kristendom og Kultur.*

KRISTIANIA
JOHANNES BJØRNSTADS FORLAG
1911

(Haskell)

Class

Book

University of Chicago Libraries

GIVEN BY

August Gundersen

Besides the main topic this book also treats of

Subject No.

On page

Subject No.

On page

Ch. 7 dist.

HALVVEIS

TRÆK FRA MISSIONSARBEIDET
I MADAGASKARS INDLAND

AV

JOHANNES JOHNSON
MISSIONSPREST

KRISTIANIA
JOHANNES BJØRNSTADS FORLAG

1911

Ytægt 3HT
70 VMU
YRARRU OOAORH

BV 3625
M2 J6

Forbemerkning

Vore ældste Missionsstationer i Madagaskars Indland blev grundet for omtrent 40 Aar siden; saa længe har norske Mennesker arbeidet der for at grunde en levedygtig og selvhjulpen evangelisk Kirke paa national Grund. Naar jeg som Titel paa disse Skildringer har sat «Halvveis», saa er det fordi jeg mener at det eiendommelige ved Missionsarbeidet i Madagaskars Indland nu for Tiden just er dette at vi befinder os i det midtre av enhver Missionskirkes tre Stadier; først var det Missionærerne som stod for det alt sammen; tilsidst skal de ingenting mere ha at gjøre med det; nu, i Midten, er det Samarbeidets Tid for Missionen og den indfødte Kirke.

Men om vi akkurat er kommet halvveis i dette midtre Stadium, saa vi firti Aar herefter skulde kunne la disse vore ældste Stationer helt stelle sig selv, det vet jeg ikke; det kan gaa meget fortere end vi nu tror; det kan ogsaa gaa meget langsommere. Gjaldt det bare den økonomiske Selvhjulpenhet, saa var det kanskje ikke saa vanskelig at opstille sine Beregninger, men for den aandelige Selvhjulpenhet raader der andre Love; og uten den er der liten Hjælp, tvertimot megen Fare, ved den økonomiske; der skal sund og sterk Kristendom til at forvalte Penger og styre et Kirkesamfund. —

Nærværende lille Bok er, i utvidet Form, et Foredrag betitlet: «En Uke paa Sirabé»; derav dets Mangel paa Plan, som dog forhaabentlig i nogen Grad opveies av den større Aktualitet.

August 1911.

J. J.

S Ø N D A G.

Vore Søndagsgudstjenester og Søndagsskoler.

Sirabé ligger midt paa en stor Slette 1200 Meter over Havet. Sletten er omtrent 3 Mil lang og 2 Mil bred; ved dens Østkant ligger Loharáno Missionsstation, i Vestenden Masinandraina, og i Midten Sirabé, skilt fra Loharánosletten ved en lang Aas fra Nord mot Syd. Rundt i Synskredsen vakkert formede Fjeld, mange av vulkansk Opprindelse, næsten alle græsklædt tiltops. Ingen Skog at øine undtagen hvad Folk kan ha plantet rundt sine Landsbyer; Sirabé selv ligger gjemt indi en stor Lund av Eukalyptus og Akasiatrær som paa fem — seks Aar vokser i Høide med Hustakene. Landskapets Skjønhet er dets vakre Linjer og fremforalt de deilige Lysvirkninger; en Septemberdags Klarhet er Undtagelsen i vor norske Skoddeheim, men Regelen her under den sydlige Vendekreds 4 — 5000 Fot over Havet.

Det er Søndag Morgen med Sabbatsstilhet. Skjønt der er mere Søndagsarbeide nu end i Hovastyrets Tid, saa er det dog noksaa sjeldne Undtagelser at se Folk arbeide ute paa Marken en Søndag Morgen; ingen Torvsamling holdes om Søndagen, Butikerne i Byerne og Smaahandelen langs Veiene

stanser; men Buskapen maa jo slippes ut og gjætes, og litt Maniok eller søte Poteter til Frokosten maa tas op av Akeren ute paa Solbakken.

Av de omtrent 30 000 brune Mennesker som bor paa denne Sletten hører omtrent 20 000 til Sirabés Stationsdistrikt. Av disse regnes omtrent 10 000 at høre til de 43 Menigheter som utgjør dette Distrikt; de øvrige 10 000 er Katholiker eller udøpte. Dette er den første Grund til at jeg kalder denne Skildring «Halvveis».

I alle de 43 Kirkerne er der Gudstjeneste; hverken mine brune Venner eller jeg, som sitier og snakker med dem i Morgensolen utenfor et av disse smaa fattige Kirkehusene med Lervægger og Straatak, kan begripe hvorfor vore Venner i Norge, som har ti Gange saa lang Avstand mellem Kirkerne som vi, kan bære over sit Hjerte at la Halvdelen av alle Landets Kirkedøre staa lukket og Halvdelen av alle Kirkeklokkene henge i bedrøvet Taushet hver Helligdagsmorgen. Vistnok har vi bare Kirkeklokke i ni av de 43 Kirkerne, og av de ni er de otte bare som en almindelig Matklokke paa en Østlandsgaard; g vistnok har vi Prest og Liturgi paa Omgang bare i en 7—8 av de 43 Forsamlinger, men Bibler eller Nytestamenter og Salmebøker og syngende Stemmer og nogen bedende Hjerter, og en stakkars Prædikant eller to for hver Kirke det har vi da, — og en Herre som er rik for alle som roper paa ham.

De som først kommer til Kirkerne er forresten Søndagsskolebarnene. I December 1906 lukket Styrelsen alle vore Skoler; da var der i Sirabé Distrikt 2 200 Skolebarn i vore Dagskoler; ved flittig Arbeide og Guds Velsignelse har vi nu

faat samlet 2 100 Søndagsskolebarn i de samme Kirker hvorfra Dagskolerne blev jaget ut; det begyndte med nogen hundrede, men «klem paa saa naar du frem» siger det gassiske Ordsprog, og det sandes hver Dag i Kristi Rike. Et Par Timers Tid hver Søndag Morgen og en Dag i Uken undervises disse Barn i Vogts lille Bibelhistorie, Luthers Katekisme, Sang, og Læsning i det nye Testamente; der er fælles Pensum for hvert Kvartal over hele Distriktet, og ved hvert Kvartals Slutning blir der holdt Eksamen av de indfødte Prester eller Missionæren, hvorved, foruten Religionsfagene, hvert Barn som er over Stavningen blir eksaminert i Læsning og faar Karakter; det gjælder at faa en Menighet av læsedygtige Kristne. De fleste av disse Barn er født av døbte Forældre og selv døpt; man begynder at merke at somme av dem kommer fra Hjem hvor Forældrene efter Evne støtter Søndagsskolens Arbeide, et ganske nyt Fænomen paa Madagaskar, fremhjulpet tildels ved Lukningen av de statsanerkjendte Smaaskoler og i det hele ved Styrelsens religionsfiendske Holdning i de sidste Aar. Naar den Dag kommer at de fleste kristne Forældre har en levende Forstaaelse av sin Pligt med Hensyn til Barnenes religiøse Opdragelse, saa er vi mer end halvveis i vort Arbeide. Hvis nogen spør mig om hvad Madagaskar fremforalt trenger og hvad vi fremforalt skal bede om for denne unge Kirke, saa svarer jeg: Kristne Hjem og en grundig Opvækkelse blandt vore indfødte Arbeidere.

Noget nyt av Aaret med Løfte om god Fremtid er ogsaa det, at vi i Søndagsskolerne i Sirabé

Distrikt begynder at faa Hjælp av Stats-skolerne i Form av øket Læsedygtighet og større Interesse for Undervisning og Aandsværdier i det hele. Det hjælper ikke at de styrende sætter Fordommens Briller paa sin Næse; bibelsk Kristendom er altid og allesteds i Slægt med alt sundt Fremskridt og al virkelig Oplysning. Hittil er jo ogsaa de fleste Statsskolelærere og lærerinder unge Mennesker som kommer fra kristne Hjem og har faat sin første Undervisning i Missions-skoler, likesom to av Sirabé-Distriktets nuværende Statslærere er Svigersønner til de lutherske Prester i hvis Prestegjæld deres Skoler ligger; de hvite Mænds Motsætninger hindrer ikke de brune fra at være gode Venner og vel forlikte og finde hverandre i fælles Arbeide for Folkets Vel.

Jeg maa ikke glemme at sige, tilslut, at den største av Sirabé-Distriktets 43 Søndagsskoler er Stationsmenighetens med over 300 Elever; vor kjære franske Medarbeider, Lærerskolens Bestyrer, Pastor Büchsenschüts, leder den, med en Stab av indfødte Hjælpere ved Siden av sig. Da næsten alle dens Elever faar Religionsundervisning i Stationens Dagskoler, følger ikke denne Søndagsskole de andres Program, men drives mere i Likhet med Søndagsskolerne herhjemme. Et Par av Klasserne maa som Regel holde til under de høie skyggefulde Syrener paa Kirkegaarden, da Kirken er altfor liten.

Naar Søndagsskoletimerne er over, skynder Barnene sig hjem; mange Forældre kan nemlig ikke komme i Kirken før Barnene kommer tilbake;

der maa være nogen til at gjæte Buskapen, selv om den ikke bestaar av andet end et Par Griser. I de fleste Smaakirker utover Landet er Menigheten derfor ikke samlet før ved 11--12 Tiden.

Som før sagt er Kirkehusene straatækket og bygget av den lerholdige røde Jord som utgjør Jordsmonnet i hele Madagaskars Indland og paa Øens Østside og skal være opstaat ved Forvitring av Grundfjeldet, Gneis. Tørret i Solen gir denne røde Lerjord et godt og især overmaade billig Byggemateriale. Indtil for 10—12 Aar siden gav Missionsselskapet nogen Hjælp til at bygge og bøte disse Kirkehusene; nu er begge Dele utelukkende Menigheternes Sak, og de viser ikke liten Iver for at faa sine Kirker pene — efter fattig Leilighet da; i alle Sirabé-Distriktets Kirker er der nu Alter, Alterring og Prækestol; paa Jordgulvet er der Matter, og paa de hvitkalkede Vægger ofte malt litt Dekorationer efter indfødt Smak, som ikke altid falder sammen med vor. Naturligvis har man ikke Glasvinduer, bare Vinduesaaapninger med Trælemmer for. Spindelvæv rundt i Hjørner og Kroker regnes ikke for at skjæmme Kirkens Utseende, men da jeg engang fandt Halvdelen av den eneste Dør-aapning stængt av Spindelvæv, saa maatte jeg bede de Kristne sige om jeg ikke hadde Ret naar jeg regnet denne Menighet for en av de dødeste i Distriktet.

En almindelig Gudstjeneste i en slik Forsamling gaar, naar Presten ikke er tilstede, omtrent slik for sig: Efter en Indgangssalme læser Menighetslederen den ogsaa hos os brukelige Indgangsbøn eller holder en fri Bøn; derefter læses Epistelen

og Evangeliet med Salmer før og efter, saa præker Katekisten eller en anden Prædikant over Evangeliet og leder Forsamlingen i Bønnen; jeg regner det for en stor Fordel at vi har faste Prækentekster, dels fordi man ellers resikerer at umodne Prædikanter vælger meningsløse eller stadig tilbagevendende Tekster, dels fordi den fælles Tekst for et helt Distrikts Prædikanter gir Missionæren eller Presterne den bedste Leilighet til at oplære sine mindre erfarne Medarbeidere til at præke, ved at han gjennomgaar den fælles Tekst med dem.

Tilslut taler man sammen om Menighetens Anliggender, om Pengers Indsamling og Bruk, Kirkereparation, Søndagsskolen, Kirketugtstilfælde o.s.v. Sommesteds har man en halv Times undervisning i Læsning eller Sang før eller efter Gudstjenesten; undertiden optræder en av «Herrens Disciple», ofte en Kvinde, med en Bøn eller et Vidnesbyrd.

Er Presten tilstede, saa er det gjerne fordi der skal være Daab eller Altergang eller begge Dele. Da følger man saa nogenlunde vor Folkekirkes Liturgi. De fleste madagassiske Kristne er meget regelmæssigere Nadvergjæster end vi er vant til i Norge. Av Stationsmenighetens omtrent 600 nadverberettigede Kristne kommer omtrent 200 til den maanedlige Altergang, som der holdes Søndag Eftermiddag. Før var det mest Voksendaab vi hadde i vore Kirker; men i Sirabé Stationsdistrikt er det mest Barnedaab. Vi har gjort den Tilføielse til vort norske Ritual — som vi ellers har forkortet litt — at Forældrene maa møte frem ved sit Barns Daab og i Menighetens Paahør svare paa følgende

tre Spørsmål: Ønsker I at eders Barn skal bli en Kristi Discipel? Vil I ved Liv og Ord gjøre hvad I kan for at bevare det hos Kristus? Vil I gjøre hvad der staar i eders Magt for at skaffe det kristelig Barnelærdom?

Som bekjendt er Madagasserne meget glad i Sang. Det er ved Sangens Hjælp man samler og i de første Aar holder sammen de smaa Begyndermenigheter. Mest glad er de i sine egne selvlavede Melodier til en eller anden bibelsk Tekst; sandsynligvis har den madagassiske Sang, ogsaa Kirkesangen, en vakker Fremtid foran sig; hvad Missionen særlig maa sigte paa er at faa dem til at holde Teksten i Ære, saa den blir selve Hovedsaken, og Melodien bare Dragten hvori den fremføres; svært ofte er hittil det motsatte Tilfældet; faa tænker paa hvad de synger, de fleste bare paa hvordan der synges.

Der er et Par Smaating ved de madagassiske Søndagsforsamlinger, som en norsk Kirkegjænger sandsynligvis vilde beundre. For det første den, at alle læsedygtige Kristne har med sig sin Bibel, eller ialfald sit Nytestamente, i Kirken. Naar Teksten læses op, følger de alle med, hver i sin Bok. Dernæst den, at der raar megen Stilhet under Møtet og særlig under den fælles Bøn; i en av Kristiania Kirker, mens Klokken stod i Kordøren og læste Indgangsbønnen, marsjerte en Dame med et Par solide, velsaalte Sko, trap—trap—trap, fra Indgangsdøren helt op i Koret, og satte sig glad paa en Stol bak Klokken just som han sa Amen. Sligt kunde ikke passere i en madagassisk Kirke.

Endelig: Folk blir sittende til Tjenesten er slut. Daab og Nadver og Velsignelsen tilslut — forsaavidt Høimesseliturgien brukes — alt tar de med, og vilde svarligen forundre sig, om de fik se den Masseflugt fra Kirken efter Prækenen som er blit Skik i Norge.

Med alle sine Skrøpeligheter er de madagassiske Søndagsforsamlinger et av Guds Aands viktigste Arbeidsmidler paa Øen. Selv Religionens Fiender har jeg oftere hørt uttale at det nytter ikke at tænke paa at frata Gasserne deres religiøse Forsamlinger, dertil er de blit dem altfor uundværlige. Vi maa sætte øket Kraft ind paa Utdannelsen av indfødte Prædikanter, og paa somme Steder søke at slaa sammen Menigheter som er for smaa og ligger for nær hverandre, og forresten bede meget om Pinseveir over al denne Læsning og Forkyndelse og Kirkesang som hver Søndag lyder over Madagaskars Høiland.

M A N D A G.

Vort Spedalskehjem. Skolen for Missionærernes Barn. Husbesøk.

Det er Mandag Morgen. I Juni, midtvinters, staar Solen op Klokken halv syv, i December, midtsommers, Klokken halv seks, og sammen med den Mennesker og Dyr. For os Missionærer er det derfor slik, saasandt Helse og Hjertelag strækker til, at vor Tid fra Solopgang til Solnedgang tilhører vore brune Venner, og fra Solnedgang til Sengetid os selv.

I Stationshuset paa Sirabé begyndte vi Hverdagene med en Fællesandagt Klokken halv syv for alle Husets folk, deriblandt Pikeskolens firti Internatelever. Derefter Frokost, Besked for Dagen til de forskjellige Arbeidere, litt Kontorarbeide, og saa Kl. 9 den ukentlige Spadsertur hen til S p e d a l s k e h j e m m e t.

Det ligger en to—tre Kilometer vestenfor Sirabé og noget lavere end selve Sirabé-Sletten, saa man bare ser en liten Del av det fra Stationen. For at komme derhen passerer man først over den temmelig dyptliggende brede Myr hvor Sirabés varme Svovelkilder sender sin Damp op gjennom Mudderet, derpaa over den store Torvplads som hver Lørdag samler mange Tusener. Spedalske-

hjemmet er delt i fire Byer. Den østligste, Sirabé nærmest liggende og fra Stationen synlige, ligger høit og med en prægtig Utsigt mot vide Sletter og deilige, græsklædte Fjeld i Nord; den heter derfor „Utsigten“. Foruten de sykes Vaaningshuse har den tre Hospitalsbygninger og et rummelig Forsamlingslokale. I Lægeværelset i det ene Sykehus tilser Spedalskehjemmets norske Læge, Doktor Ebbell, de syke hver Torsdag.

Fem Minuters Gang nordøst for Utsigten ligger Diakonissernes Hus og en Række andre Bygninger for Hjemmet for de spedalskes friske Barn; som man vet, tas Barnene fra Moren like efter Fødselen og ammes op paa dette Hjem, hvor de siden blir, til man kan faa dem sat ut til Slegtinge og andre bra Folk, og hvor Forældrene jevnlig kan faa se dem — uten at komme dem nær. Man mener at Sygdommen bare overføres ved Smitte, men ikke er arvelig. Dette Hjem, hittil muligens det eneste i sit Slags, vil isaafald om nogen Aar kunne levere fuldgyldig Bevis herfor; det er ikke mere end syv Aar siden de begyndte med denne Barnets Adskillelse fra Moren like efter Fødselen. For Tiden er der omtrent 80 Barn i Hjemmet, de mindre faar Undervisning i et Skoleværelse der, de større gaar paa Skole paa Sirabé.

Fra „Utsigten“ fortsætter vi nogen Minuter mot Vest nedover en Bakke og kommer til Ambohipiantrána, Barmhjertighetens By, den av Rosaas i Ottiaarene anlagte Begyndelse til hele Spedalskehjemmet, og endnu den største av dets fire Byer. En Vandledning fører Vand til den og

de andre Byer helt oppe fra Fjeldene i Nord; desuten er der en Brønd midt i Byen og et Badehus ved Siden av den, og endelig et rummelig Forsamlingshus. I hvert av Vaaningshusene bor to til fire Familier, efter deres Størrelse.

Mellem Barmhertighetens By og „Nybyen“, nogen Minuter længere mot Vest, ligger Spedalskehjemmets rummelige Fælleskirke med Plads paa Matterne for over 800 Mennesker; der er ingen Kirkebænker; Gasserne liker bedre at sitte paa Jorden med Benene under sig, saa det er nærmest Ærens og de finere Klærs Skyld at de mere velstaaende Kirker nu holder paa at skaffe sig Bænker.

Til „Nybyen“ hører atter et Sykehus med tre Rum med 4—6 Senger i hvert Rum; gjennom den gaar vi videre mot Vest gjennom Maisakrene og andre av de Sykes Plantninger til R à n o m é n a («ved Rødvandet»), som ligger vakkert oppe paa en Haug under svaiende Trækroner.

Der har været indtil 900 Syke paa én Gang og er f. T. omtrent 800 i disse fire Byer. Det er en stor Sum av Elendighet, som det er vanskelig at se paa første Gang uten at bli overvældet av den. Men man vænner sig til alt, baade de Syke selv og vi som ser paa dem. Værst er det med det samme de kommer ind; de har, som Regel, levet i et skrækkelig Vanstel, ofte i Avkroker gjemt for Folk; somme har længe kjæmpet forgjæves mot Sygdommen med Lægemidler som de Indfødte selv fra gammel Tid har kjendt og brukt, f. Eks. et Slags skarpe Urter hvormed man forsøker at brænde eller ætse Hudsygdommen væk, uvidende om at den sitter dypere inde. Mange maa si

Farvel til Egtefælle og Barn, alle til Hus og Fædrejord og Fædregrav, og somme er Fortvivlelsen nær.

Men for de fleste lysner det efterhvert. Der staar en Flok Mænd og Kvinder færdig til at ta mot dem, sterke og trofaste Hjerter prøvet i Lidelse, bøiet under Guds vældige Haand og siden løftet op til Barnekaar og nyt Livsmot ved Troen paa Guds Søn. Det er dette som er Ambohipiantránas Herlighed midt i al dens Jammer. De har fundet at den bedste Medicin mot Elendigheten er at hjelpe dem som er endda elendigere. Jordarbeide, Sykepleie og Sjælesorg, det er Dagens Sum og Indhold for de spedalske Kristne.

Av de nuværende 800 Patienter er omtrent 500 døpt, de allerfleste paa Spedalskehjemmet. Den ene Halvdel av mit ukentlige Arbeide der var at eksaminere eller undervise K a t e k u m e n e r. De var delt i 4—5 Klasser efter Kundskap og Alder; hver Klasse hadde to Lærere; ogsaa disse Lærere, saavel som de almindelige Søndagsprædikanter, er alle spedalske; én Gang om Aaret hadde vi Daab for dem som syntes os langt nok kommet i kristelig Forstaaelse og i ærlig Kamp for at leve et nyt Liv. Naar jeg fandt Tid til selv at ta en Række Undervisningstimer, særlig med de Gamles Klasse, var der altid en Mængde at lære om gammel gassisk Tænkemaate og Livssyn.

Den anden Halvdel av mit Mandagsarbeide paa Spedalskehjemmet bestod i at undervise omtrent 80 ledende Kristne, deriblandt en Del Kvinder, i Bibelen. Følgende Søndags Epistel og Evangelium lagdes til Grund. Søster Marie forsikret mig altid

at dette var det nyttigste og høist værdsatte Arbeide jeg gjorde der. Hun sa at de fleste av disse Kjernekristerne var blit det paa den Maaten, at de hadde begyndt med en forstandsmæssig Tilslutning til Kristendommen, men at deres Lidelser og deres regelmæssige, daglige Læsning i Bibelen har gjort dem til hvad de nu er. De blir aldrig træt av i sine Bønner at takke Gud for Evangeliet og for de norske Kristnes Kjærlighet. Det var ogsaa det sidste de bad mig si Norges Kristne da jeg sa dem Farvel.

Klokken halv et er jeg hjemme igjen til Middag. Efter en liten Middagshvil hadde jeg saa gjerne en Times Undervisning med nogen norske Barn; en to—tre Timer Uken hjalp jeg paa denne Maate den norske Lærerinde paa Skolen for Missionærernes Barn.

Denne befinder sig nemlig for Tiden paa Sirabé. Vi pleier at sende vore Barn fra os til Norge (eller sætte dem igjen i Norge) i 10—12 Aars Alder. Det er den Del av en Missionærs Hverdagsliv hvor han med størst Frimodighet tør sige at han faar Lov til at bære litt av Korset efter sin Herre. Somme siger: Men har da en Far og Mor Lov til at svigte sine Barn i 10—12 Aars Alderen? Svar: Vi svigter dem ikke; vi ber for dem og skriver til dem. Men skilles fra dem maa vi, og gjør vi det med liten Tro og megen Bekymring, saa er det saa meget værre for os og dem; gjør vi det med Tro og i ydmyg Glæde over Tjenestens Herlighet, saa er vi viss paa at hverken vor himmelske eller vore jordiske Utsendere vil la vor Tro bli tilskamme.

Men indtil 10—12 Aars Alder kan vi altsaa

faa Undervisning for vore Barn paa en av vore sundeste Indlandsstationer. Og det er meget at takke for. Efterhaanden vil vi vel ogsaa paa mere centrale Steder, som Sirabé og Fianarantsóa, faa franske Skoler for europæiske Barn hvor de kan faa fri og meget god Undervisning undtagen i Religion.

En særlig Fordel ved denne norske Skole — som forresten ogsaa en Stund syntes truet med at bli lukket, fordi den ikke var lovlig! — er den, at Barnene der blir tvunget ind i det norske Sprog med mere Kraft end vi kan bruke i Hjemmene. Der gaar det jo mest paa gassisk fra Morgen til Kveld; Barnene lærer Gassisk av sin Barnepike før de lærer Norsk av sine Forældre, og ikke bare Sproget, men ogsaa Tankegangen blir gassisk. Som den største Fare for vore Barn paa Madagaskar regner jeg den at de blir utskjæmt av indfødte Barnepiker og Kamerater, som de venner sig til at kommandere over og la sig betjene av.

Klokken er blit fem, og Solen begynder at synke mot Randen av Betafodalens Vulkaner i Vest. Mandag er Torvdag i Betafodalen, 20 Kilometer borte; nu begynder Handelsmændene at komme tilbake derfra med sine Haandvogne og Oksekjærrer. Denne Time ved Solnedgang brukte vi — min Hustru og jeg — ofte til at gaa paa Husbesøk i Byen Sirabé. Den har over 3000 Mennesker, derav, paa denne Gjennemgangsplads, en hel Del sammenløpet Folk av daarligste Slags. Saa liten Byen er, saa har den mange Fristelser

for Unge og Gamle, og mange Sjæleforlis har vi at sørge over.

Det er et let og taknemmelig Arbeide at gjøre Husbeseøk paa Madagaskar. De fleste synes vist det er en Ære at se Missionæren og hans Kone hos sig; naar vi har pratet om Helbred og Barn (og de sidstes Flid paa Søndags- og Hverdagsskole), saa finder de det ganske i sin Orden, ja opfordrer ofte til, at vi sammen læser et Stykke i Bibelen og ber. Allerbedst virker undertiden en frisk liten Samtale som bringer Dagens Stræv og sidste Nyheter ind under Lyset fra de evige Stjerner. Det gjælder for dem som vil gjøre Husbeseøk at være hjemme hos Gud og fuld av det Glædens Kildevæld som heter Guds Fred. Da blir man brukelig og kan komme Folk meget nærmere end paa en Prækestol. En Gave som man endelig maa ta med sig paa slike Beseøk er Naturligheten. Heller ingen religiøs Samtale end en som er kunstig tillavet; den maa komme av sig selv ut av Hjertevarme og knyttende sig til Dagliglivets Kjendsgjæringer.

Mens den sidste Aftenrøde slukner i Vest, gaar vi endnu en liten Tur under Trærne i den deilige Stationshave Missionær Rosaas har anlagt for firti Aar siden, spiser vor Aftensmat Kl. 7 med norsk Husandagt efter, og har saa vor fredelige norske Kveld omkring Lampen, Haandarbeide og Høit-læsning til Klokken halv ti.

T I R S D A G.

Hospitalet. Kvindeforeningen. Missionærens Bibelstudium.

Tirsdag var en av de Dage jeg pleiet at gaa en Tur paa Hospitalet. Det norske Missions-selskaps Hospital paa Sirabé grundedes av Doktor Thesen i første Halvdel av Nitiaarene, blev brændt under Oprøret i 1896 og senere gjenopbygget av Doktor Ebbell paa en anden, nærliggende, stor Tomt, som Regjeringen forærte os. Det er en stor toetages Bygning med to store Sale paa 12 Senge hver og 7 Sykeværelser for bedre Forpleining; desuten Apotek, Operationsrum, to Værelser til Poliklinik (Behandling av Patienter utenfra), og tre smaa Rum til den norske Sykepleierske; Lægens Bolig ligger 2—3 Minuter sydligere, paa samme Tomt.

I de sidste ti Aar har der ogsaa været et offentlig Hospital paa Sirabé med indfødte Læger, hvor almindelige Patienter faar Medicin og Behandling frit, mens de hos os betaler 28 Øre for hver Recept og paa billigste Klinik Kr. 3,60 Uken for Seng, Mat, Medicin og Pleie. Allikevel er vort Hospital ofte fuldt, og Doktoren har sin fulde Hyre med Patienter utenfra fra 9 til 2 alle Hverdage undtagen Torsdag, da han er paa Spedalskehjemmet.

De norske Læger paa Madagaskar har et overmaade godt Ry blandt de indfødte og blandt Kolonisterne for medicinsk Dygtighet, og Hospitalet paa Sirabé søkes langveis fra baade av brune og hvite Patienter.

Mindre tilfredsstillende maa jeg si det gaar med det Arbeide som særlig paalaa mig som Stationsbestyrer, Prækenen og Sjælesorgen. Selv kunde jeg ikke finde tilstrækkelig Tid til Arbeidet og rak ikke langt ved at gaa der to Gange i Uken, og den indfødte Evangelist som Hospitalet lønner, er ikke sin Opgave voksen. Der holdes jo daglig Andagt baade paa Polikliniken og paa Sykestuerne, og vi forsøker at opøve vore indfødte til den personlige Samtale med de enkelte ved Sykesengen, men til det sidste Arbeide duer ikke Gasserne endnu.

For min egen Del har jeg hat megen Glæde av at samtale med de syke; det er meget let at tale med Madagassere om kristelige Ting, men meget vanskelig at naa helt ind til deres Hjerte og Samvittighet. De fleste Patienter som indlægges paa dette Hospital er døbte Folk, Protestanter og Katoliker; de fleste av dem har saa megen Kundskap om Evangeliet at den strækker til som Troesgrundlag, saa Opgaven er at faa Liv i Kundskapen og vække Samvittigheten.

Mangfoldige Gange har jeg paa Madagaskar faat det Svar, naar jeg har bedt syke Folk gi sit Hjerte til Gud; „Ja, det var nok det bedste det, men det er jo ikke mulig saalænge jeg er saa syk.» Dette Svar hænger sammen med at Kristendommen for dem bestaar i at gaa i Kirke og lære at læse i Bibelen eller gaa til Katekumenundervisning, om

de endda er Hedninger. Hundrede Gange har jeg derfor søkt at forklare dem, at det avgjørende er Hjertets og Viljens indre Henvendelse til Gud, som kan foregaa likesaa godt paa Sykesengen som i Kirken. Med gamle, ganske uvidende Hedninger har jeg gjort den Erfaring, at de i Sygdom er mere lukket og utilgjængelige end ellers. Naar jeg faar dem til at fortælle litt fra sit Liv for at lede dem ind paa Tanken om en Skyld og et Ansvar for Gud, saa gaar det vel og bra saalænge til de skjønner hvor jeg vil hen; da snur de pludselig om og sir: «Beskylder du mig for at være en Synder? Tror du jeg isaafald vilde ha levet saa længe? Nei, unge Mand, hadde jeg været en Synder, saa hadde Gud slaat mig ihjel for længe siden.»

Ganske anderledes er det at tale med de Unge eller Yngre som i sin Opvekst har faat kristelig Undervisning og Paavirkning. Fra dem har jeg mange glædelige Minder. Jeg mindes en Mand som laa og skulde dø; han hadde ingen Frygt for Døden og en glad Tro paa at Frelseren stod færdig til at ta mot ham, men kunde ikke lægge fra sig Bekymringen for sin Hustru — som tidligere hadde levet et meget elendig Liv — og sine Barn. Jeg glemmer ikke hvordan den stakkars Kone da under mange Taarer knælte ned ved den døendes Seng og bad Herren ta fra hendes elskede Ven al Bekymring for hende og Barnene og hjelpe ham til bare at vende sine Tanker mot det store Møte med Sjælevennen.

Forresten vil jeg si, som et samlet Indtryk fra madagassiske Sykesenge, at Gasserne i det hele har lettere for en barnlig, likefrem Mottagelse av

Evangeliet end vi Europæere, men at de ogsaa i det hele har mindre Syndserkjendelse end vi, og derfor mindre av det Sjælens intense Grep efter Frelsen og Tak i Frelseren som man finder ved norske Sykesenge. Den fra Fædrene nedarvede Fatalisme (Skjæbnetro) virker sløvende paa Sjælene, om der end ikke mangler Eksempler paa en vild, fortvilet Dødsfrygt. Jeg har Indtryk av at denne Fatalisme hos mange Kristne altfor let gaar over til Hengivenhet i Guds Vilje, d. v. s. jeg maa ofte dra Egt-heten av denne Hengivenhet i Tvil, just fordi jeg vet at Fatalismen ligger bak.

Hver Tirsdag Middag Kl. 1 samles i et rummelig Værelse i Stationshuset, Kniplingsværelset kaldet, fordi Skolepikerne sitter der med sine Haandarbeider, Stationsmenighetens Kvindeforening, grundlagt for 22—23 Aar siden av Fru Rosaas og fremdeles under Ledelse av Stationsbestyrerens Kone. Fra ti til firti Koner og Piker sitter der med sit Haandarbeide og prater eller hører paa Høitlæsning; jeg har endda aldrig hørt om nogen gassisk Kvindeforening som fandt det nødvendig at tilkalde en Prest eller nogen anden mandlig Leder; de kan selv baade bede og synge og læse og formane hverandre. Foreningen paa Sirabé har Aar om andet en Nettoindtægt av omkring 120 Kroner, som de faar ind dels ved Salg av Haandarbeiderne, dels ved at opta Kollekt under Møterne. Naar man husker at en almindelig Arbeiders Dagløn i Madagaskars Indland er 30—35

Øre, at en Mand kan spise sig mæt for 3—4 Øre, at en almindelig Mands fuldstændige Dragt, Skjorte, Benklær, «Lamba» og Hat tilsammen koster omtrent 5 Kroner, — saa forstaar man at 120 Kroner betyr mer paa Madagaskar end hertillands. Med Undtagelse av en aarlig Gave til Menighetens fattige gaar hele denne Sum til det vi kalder Selvhjælpen, d. v. s. Sirabé-Distriktets og særlig Sirabé-Prestegjeldets Underhold av Prest og Katekister o. a. Menighetsutgifter. I Sirabé Prestegjeld, det centrale i Distriktet, er alle Menighetsutgifter overtat av de indfødte Kristne undtagen 18 Kroner Maaneden til den indfødte Prest Radsaóna; foruten Vedlikehold av Kirkerne dreier det sig om et regelmæssig maanedlig Utlæg av Menighetskassen paa 80—90 Kroner, saa man vil forstaa at baade denne og de andre Kvindeforeningers Arbeide kommer vel med.

I hver av Stationsdistriktets 43 Menigheter er der nemlig en større eller mindre Kvindeforening, sammesteds i død eller sovende Tilstand, sammesteds vaaken og virksom. Det er paa vor ældre Missionsmark som overalt ellers i Verden hvor Evangeliet har slaat Rot: De fleste Kristustilbedere er Kvinder. I Sirabé-Distriktet har man, som i flere andre Stationsdistrikter, søkt at organisere Kvindeforeningerne ved Hjælp av kvindelige Prestegjeldskomiteer, som holder Fællesmøter fra Tid til anden og en eller to Gange om Aaret sammenkalder store Møter av kristne Kvinder paa Stationen. Det stadig tilbakevendende Samtale- og Bønneemne ved alle de Møter hvor europæiske Kvinder er med, er Hjemmet og Barne-

opdragelsen. Til syvende og sidst er det hverken Menneskeæderi eller Avgudsdyrkelse eller Slavehandel eller andre haarreisende Grueligheter som er de ikke kristne Folks dypeste og varigste Skade, men de i Bund og Grund elendige Hjem og den ødelæggende Barneopdragelse. Blir disse Ord læst av nogen Mand eller Kvinde som har lagt sig Verdens Nød paa Hjerte, saa ber jeg ham eller hende ta op som en særlig og stadig Opgave Forbønnen for alle dem som arbeider for bedre Hjem og bedre Barneopdragelse i de ikke kristne Land.

Kvindeforeningen paa Sirabé er samlet hver Tirsdag fra 1 til 5. Ved det sidste Klokkelæt pleiet vi, i de Aar vi var der, at holde et litet Bønnemøte oppe i vor Stue i anden Etage. En Del av Kvindeforeningens Medlemmer, nogen av Skolens Lærere og enkelte andre var i Almindelighet med. Jeg tror enhver Missionsstation og Prestegaard og ethvert andet Centrum for kristelig Arbeide burde ha et slikt regelmæssig ukentlig Bønnemøte som en fast Del av sin Arbeidsorden. Londonerselskapets Missionærer hele Verden over møtes hver Fredag ved Solnedgang i Bøn for hverandre og for Riket. Hvad vi mest av alt bad om hver Tirsdag Aften paa Sirabé i de fire Aar jeg var der, var Gjenaaapningen av alle de lukkede Døre i vor Utkantmission paa Madagaskar. Og efterat vi først hadde faat mange andre, mindre, Bønner indvilget, skal vi nu ogsaa faa Ja paa denne, ser det ut til.

Ellers var det den Ting jeg vilde fortælle om Tirsdagen, at den var min særlige Studiedag. Paa min Kontordør stod: «Er jeg ikke ute og reiser, saa træffes jeg hver Dag undtagen Tirsdag.» En ukentlig Hviledag skulde en Missionær ha likesaa vel som andre kristne Mennesker. Min Tirsdagshvile bestod — bortset fra Morgenandagten paa Hospitalet — i Bibelstudium. Det er iaar 30 Aar siden jeg begyndte at studere mit græske Nytestamente. Men endda kjender jeg mig bare som en Begynder i denne Verden av dype Tanker og høie, skinnende Idealer. Hjerte og Forstand, Vilje og Fantasi faar like meget at bestille ved en Fordypelse i denne vidunderlige, lille Bok. Den fører ind i Historien og i Menneskelivet, i mit eget Hjerte og i den usynlige Faders. Og den er den faste Grund for alt evangelisk Arbeide for «Navnet» og «Riket», den fællesprotestantiske Ramme for Præken, Undervisning, Opdragelse, Menighetsgrundlæggelse og Kirkedannelse. Nutidens Teologi fortæller os at det nye Testamente ikke gir Uttryk for Jesu oprindelige Religion, det siger os kun hvad der ansaaes for Kristendom 40—50 Aar efter Jesu Død. Men jeg er sikker paa at jeg er en Tolk for alle Verdens evangeliske Missionsmarkers unge Menigheter naar jeg hertil svarer: La Teologien forske og kritisere det bedste den formaar; søker den Sandheten, saa skal den nok finde frem; men vi som skal bryte os løs fra et tusenaars Hedenskap, vi kan ikke vente paa Teologien; vi maa ta det nye Testamente slik som det rækkes os i folkelig Oversættelse av

Bibelselskaperne, og holde os til det. Netop den Religion som ansaaes for at være Kristendom firti Aar efter Jesu Død, og som findes beskrevet i det nye Testamente, den, og intet andet, maa vi bygge paa.

Derfor er det jeg anser Fordypelsen i det nye Testamentes makeløse Væld av Aand og Liv for den vigtigste Del av Missionærens og de indfødte Medarbeideres Utdannelse og fortsatte Aandsarbeide, og av de indfødte Kristnes Undervisning og Opbyggelse.

Jeg taler om den fællesprotestantiske Grund og rører her ved et Punkt av største praktisk Interesse paa Missionsmarken, men hovedsagelig bare av teoretisk Interesse herhjemme. Paa Missionsmarken grundes Kirkesamfundene av Missionærer fra forskjellige Folk, forskjellige Kirkesamfund og av forskjellig Kristendomstype. Der er temmelig lang Avstand i alle disse Henseender mellem en høikirkelig Anglikaner, en norsk Lutheraner, en fransk Calvinist, en engelsk Fri-kirkemand og en Kvæker; alle disse arbeider imidlertid ved Siden av hverandre og om hverandre indenfor det samme lille Folk paa 2—3 Millioner Madagassere. Er det ikke indlysende at de bør bli enig om at si omtrent som saa: Vi ønsker alle at gi eder den Religion som det nye Testamente forkynder; vi er meget uenige i mange Kirkeskikke, Lærepunkter og Forfatningsspørsmal, hvorom de Kristne efter det nye Testamentes Tid har dannet sig motsatte Meninger, men vi er enige om efter bedste Skjøn at gi eder det nye Testamentes

Religion, saa faar I sely søke at finde ut hvad der er Sandhet med Hensyn paa de Punkter hvor vi ikke stemmer overens.

Disse Tanker, som har hersket hos mig i 30 Aar, og som mit snart tyveaarige Missionærliv bare har gjort stadig sterkere, drev mig i mit Tirsdagsstudium og i al den Bibelundervisning jeg i alle disse Aar har søkt at drive paa Madagaskar. Mit sidste Aar paa Sirabé var det roligste jeg endda har levet siden jeg blev Missionær og gav mig en længe efterlængtet Tid til Læsning og literært Arbeide. Før jeg reiste fra Landet, hadde jeg Manuskriptet færdig til to smaa gassiske Bøker, begge sigtende paa at føre Læserne ind i det nye Testaments Grundtanker, en Gjennemgaaelse av tredje Tekstrækkes Evangelier, og en Fremstilling av Grundtankerne i Jesu Forkyndelse efter de fire Evangelier.

Jeg kan ikke noksom faa sagt i hvor høi Grad jeg anser dette, en klar Fremlæggelse av det nye Testaments Religion, for at være Hovedsaken i alt Nutidens Missionsarbeide. Ikke vore egne spinkle Erfaringer, heller ikke vore egne eller vor Kirkeavdelings religiøse eller teologiske Kjøphester, men Kristus, Paulus, Johannes og Hebræerbrevet er det som skal føre Ordet i Verdens Evangelisering. Saa faar vi se hvad alle disse farvede Folkeslag kan gjøre ut av denne Religion. Hvad den hvite Race har faat ut av den, er desværre ikke noget at skryte av. Lærestrid og Kjetterbaal,

Krigsmoral, Mammonstrældom og Overkultur, det er hvad vi har at lægge frem for den store hvite Trone; la ialfald ikke os Kristne være med at eksportere al denne Elendighet til de farvede to Tredjedele av Menneskeslegten; men det nye Testamentes Religion, den kan vi trygt gi dem, og kanskje nogen broderlige Advarsler om ikke at følge vor Races Eksempel.

ONSDAG.

**Ukeopbyggelser. Katekumener og Konfirmanter.
Landsbybesøk.**

I de fleste av Sirabé-Distriktets 43 Menigheter holdes der Tirsdag, Onsdag eller Torsdag en Morgenopbyggelse straks etter Solopgang. Mine fleste Onsdag- og Torsdagmorgener paa Sirabé fandt mig derfor ved Solopgang paa Ryggen av mit Muldyr eller paa Toppen av min Cykkel paa Vei til en slik liten «Biforsamling».

Dengang vi, for over firti Aar siden, begyndte vort Arbeide paa Madagaskar, var vist Tanken nærmest den, at vi skulde indrette os omtrent som i Norge; likesom der her er en Prest paa hver Prestegaard, saa skulde der paa Missionsmarken være en norsk Missionær eller Medhjælper paa hver Arbeidsplads. Det var vist paa den Maaten de hadde det i Zulu paa den Tiden.

Men hverken tror jeg denne Arbeidsplan i og for sig var god — den sigter nemlig altfor litet paa Utnyttelse av indfødt Arbeidskraft —, ei heller blev den bifaldt av Arbeidschefen; den følgende Utvikling bragte os ind paa en ny Arbeidsmaate, Opdeling istedenfor Koncentration, og et helt Folk

at opdrage istedenfor de Smaaflokker som man i Syd-Afrika kunde faa til at bosætte sig rundt hver Station.

Det er bekjendt hvilke Begivenheter der fremkaldte denne nye Arbeidsmaate. Det var Hovedronningens og hendes ledende Embedsmænds Tilslutning til Kristendommen, Hedenskapets offentlige Avskaffelse som Statsreligion, og senere Indførelsen av Skoletvang uten Oprettelse av Statsskoler, — disse de vigtigste av alle Begivenheter i Indlandsstammernes kjendte Historie var det, som nødvendiggjorde Opførelsen av en Mængde smaa Skolehus og Ansættelsen av en Mængde med den tarvelligste Utdannelse forsynte Lærere.

Hadde vi nu, som Londonerselskapets Missionærer, gjort en streng Adskillelse mellem Skole og Menighet, overlattende Skolen til en (hos dem ofte udøpt) Lærer, og Menigheten til en Menighetsforstander under Opsyn av en Evangelist, saa hadde vi muligens faat bedre Skoler end vi fik — for de blev aldrig rare —; men saa hadde heller ikke Skolerne kommet til at virke saa direkte menighetsdannende som de hos os gjorde. Vi gjorde nemlig, til Forskjel fra Londonerne, ingen Adskillelse mellem Kirke og Skole; Hovedsaken i vor Undervisning var Læsning i Bibelen, Bibelhistorie, Katekisme og religiøs Sang; Skolens Hovedlærer var tillike fast Søndagsprædikant og, efterhvert som der opstod en Menighet, Menighetsleder. En gammel Betsileohøvding beskrev mig derfor engang Forskjellen mellem Londonerselskapets Skoler og vore slik, at derinde lød Spørsmålet stadig: «Hvor meget blir det?» (Regning

altsaa), hos os: «Hvad er det?» — det stadig tilbagevendende Spørsmaal i Luthers Katekisme.

Snart kom der, foruten Skoletvangen, ogsaa en anden Omstændighed som tvang os til at gaa stadig videre med Bygning av smaa Skole- og Forsamlingshus; det var den katolske Konkurransen. Av Sirabés 42 Biforsamlingshus er der neppe mere end 4—5 som ikke har, eller har hat, et katolsk Skolehus tæt indpaa sig, alle uten Undtagelse bygget efter det lutherske. Mange av vore Biforsamlinger, særlig i enkelte Stationsdistrikter, er blit til for at forebygge katolsk Arbeides Indtrængen i vort, men har altsaa forsaavidt ikke nyttet, som vore Rivaler allikevel i de fleste Tilfælde er kommet.

Saalænge det nu gjaldt at bringe hele Folket Kundskap om den nye Religion ved Undervisning og Præken, saa var denne Opdeling, trods sin iøinefaldende Svakhed (særlig Umuligheten av at skaffe saa mange Arbeidere en tilfredsstillende Utrustning), en tjenlig Arbeidsordning; nu derimot, da Opgaven er at konsolidere det vundne og skape sterke, levedygtige Menigheter, gjælder det uten Tvil at koncentrere sig for at skaffe hver Menighet virkelig dygtige Ledere, og for at de maa faa økonomisk Evne til at lønne dem ordentlig og til at klare de øvrige voksende Krav. Jeg har undertiden tænkt at en slik Koncentration, endnu meget upopulær som den er blandt vore Kristne, burde være en av de Betingelser som Selskapet opstiller for at vedbli at gi økonomisk Støtte til de unge Menigheter.

Vel, det er en frisk Morgentur paa Cyklen over Sirabésletten; Rimfrost og valne Hænder i Vintertiden, mild Sommerluft og blanke Vanddammer efter Nattens Styrtregn i Sommertiden. Ved Ankomsten til den lille Biforsamling finder jeg Katekisten ifærd med at feie Matterne, aapne Vinduerne og brede paa Alteret (av rød Lerjord, men hvittet) en hvit Duk med rød Brodering. «Gud er Kjærlighet» staar der, paa gassisk naturligvis, og Broderingen utført i en Kvindeforening. De fleste av dem som samler sig, er ogsaa Kvinder; somme av dem er av «Herrens Disciple» og staar op og holder en Bøn eller en kort Formaningstale. Selv holder jeg enten en kort Tale over et Ord av Skriften eller bruker Tiden til en Samtale; en Stund reiste jeg f. eks. rundt med det Spørsmål: Hvad hindrer os fra at læse Bibelen sammen med vor Familie? og fik mange interessante Svar. Undertiden nytter jeg Leiligheten til at gjennemgaa Kristenregistret og spørge efter om de Kristnes Egteskaper er lovlig stiftet (vi har «tvungen borgerlig Vielse» paa Madagaskar), eller til at gjennemse det specielle Register over døbte Barn og lyse efter dem som er over syv Aar og endnu ikke indskrevet paa Søndagsskolen.

Ellers er der endnu adskillig igjen at gjøre baade fra Missionærernes og de indfødte Presters Side for at faa disse Ukeopbyggelser fuldt frugtbringende. Her som paa mange andre vitale Punkter i vor Madagaskarmission lider vort Arbeide under for stor Billighet. For Kr. 3,60 om Maaneden er det vanskelig at faa en skattebetalende, jordbrukende og familieførsørgende Katekist til at

utføre svært meget Arbeide utenfor Søndagene; jeg regner det for en av de store Opmuntringer i Arbeidet at se paa somme trofaste Menighetsledere, som, trods Fattigdom og liten Løn, virkelig har Hyrdehjerter for hver enkelt av de Kristne og beder og arbeider i sin Morgendæmring frem mot en ny Dag for sit Folk.

Ved de fleste av mine Hverdagsbesøk i Biforsamlingerne nytter jeg Leiligheten til at gi et Par Timers Undervisning i en Katekumen- og Konfirmandklasse. Av praktiske Hensyn har vi for det meste disse to sammen utover Landet, skjønt Konfirmanterne jo som Regel staar høit i boklig Kundskap over Katekumenerne, særlig over de ældre blandt dem.

I de 19 Aar jeg har været Madagaskarmissionær, har vor Katekumenundervisning været blandt de Ting som har ligget mig mest paa Hjerte. Vi har vel i vor Madagaskarmission døpt en sytti— otti tusen voksne Mennesker i disse firti Aar siden vi begyndte (Barnene iberegnet har det været over 130 000), og det har været en av mine Sorger og Bekymringer at jeg har syntes de fik for liten Undervisning og Prøvelse. I Instruksen for Missionsselskapets Utsendinger saavel som i den gassiske «Instruks for de indfødte Prester» staar det at Daaben ikke maa meddeles uten forutgaaende tilbørlig Undervisning eller uten forutgaaende Vidnesbyrd om alvorlig Bod og Tro. Og saalænge Missionærene selv utførte Katekumenundervisningen og Prøvelsen av Daabskandidaterne,

saa gik det vist i saa Maate bra; svært mange var det jo heller ikke fra Begyndelsen av som bad om Daab. Men efterhaanden opstod der Massetilstrømning til Katekumenklasserne. At de styrende hadde antat Kristendommen, gjorde sit; den voksende Utbredelse av Kristendoms-kundskap gjennom Folkeskolerne gjorde mere; og store Folkemasser samlet sig i Ottiaarene til Søndagsprækenen; det ene med det andet gjorde at vi, særlig i Slutningen av Otti- og i Nitiaarene hadde en overmaade sterk Tilstrømning til Katekumenatet.

Hadde vi nu ogsaa hat et sterkt og godt organisert Katekumenat at ta imot dem i! Men det hadde vi desværre ikke. Vi hadde bare ovennævnte almindelige Regler, og ellers gik hver Missionær frem efter sit eget Hode. Og nu begav det sig at vi netop i disse samme Aar fik en Mængde nye, indfødte Prester, som med sit Embedes Myndighet tok op i Kirken en Mængde Katekumener med skrøpelig Forberedelse. Jeg mener ikke hermed at ville lægge Skylden udelukkende paa dem, vi faar nok bære den sammen alle vi som var med; det var jo vor Sak at kontrolere vore indfødte Medarbeidere; jeg tror vi maa tilstaa at vi ikke var vor Opgave voksne; jeg er ikke blandt dem som frygter en Massetilslutning til Kristendommen; det er en Ting som altid, fra Tid til anden, optræder i dens Historie; men til at utnytte en slik rik Leilighet skal enhver sundt arbeidende Kirke ha et sterkt og levende Katekumenat.

Omsider blev vi da enig om en Række nye Katekumenatregler; det var først i 1906. De gir Bestemmelser om hvem der, ved Siden av

Presterne, kan betroes Katekumenundervisning, sætter en Tid av et halvt Aar og 25 overværede Undervisningstimer som Minimum for Undervisningstiden; i Katekumenatet optages man ved en særlig Akt i Menighetens Paahør; der føres Register over Katekumenerne og Undervisningen; og ingen Prest maa døpe nogen av ham selv ikke undervist Katekumen uten ved indgaaende Eksamination at ha skaffet sig likesaa god Besked om hans Kundskaper som han har om deres hvem han selv har undervist.

En Undersøkelse av vor trykte, aarlige Statistik for vor Indlandsmission paa Madagaskar viser at der, siden Indførelsen av de nye Katekumenatregler, er en betydelig Nedgang i Tallet paa Voksendaabs-handlinger. Dette skyldes ikke først og fremst nogen avtagende Tilstrømning av Hedninger til Katekumenklasserne, men Gjennemførelsen av en skarpere Kontrol med Daabskandidaterne. Paa én Station f. Eks. sees det at der i de sidste fire Aar bare er gjennemsnitlig 34 Voksne som aarlig naar frem til Daab for hvert Hundrede som ved Aarets Begyndelse staar opført som Katekumener.

Dette sidste Tal, som viser at omtrent en Tredjedel av dem som melder sig til Katekumenundervisning, holder ut til Undervisningens Ende, er ogsaa det Gjennemsnitstal jeg personlig har fundet i de mange Katekumenklasser som jeg frem igjennem Aarene selv har undervist.

Hvad kan Grunden være til dette store Tap underveis? Først den at somme melder sig ind i Katekumenatet av rent ydre Grunde; det er os jo nemlig foreløbig det samme av hvad Grund

de kommer, naar vi bare kan faa fat i dem. Porten til Katekumenatet gjør vi saa vid som mulig; det er Porten til Menigheten som maa gjøres trang: Forsagelse og Tro. Saa hvis nogen kommer fordi hans Egtefælle eller hans Barn har faat ham med, eller fordi han haaber som Kristen at faa en pen Jordefærd, saa generer ikke det mig. Men ofte skal der ikke mere til at skræmme en slik væk igjen end at han faar høre at Undervisningen skal gaa paa hver Uke i mindst seks Maaneder.

For de flestes Vedkommende er imidlertid Grunden til at de trækker sig tilbake, den at de finder Kristi Aag for tungt. Mange f. Eks. av den Grund at vi siger dem at de ikke kan bli døpt medmindre de lever i lovlig Egteskap. En Mængde Hedninger er nemlig bare gift paa Prøve; hvis det viser sig at Egtefællerne ikke kommer godt ut av det med hverandre, eller at der ingen Barn blir i Egteskapet, saa skilles de igjen. Andre gaar sin Vei av den Grund at vi siger dem de maa stanse med de hedenske Folkeskikke, andre fordi de faar høre at de skal være med at bære Menighetens Byrder med Ydelse av Arbeide og Penger. Hvor mange Gange har jeg ikke kjendt i Hjertet litt av det som jeg tænker mig Frelseren kjendte da han saa den rike unge Mand vende Ryggen til og gaa bedrøvet bort! Nei, Kristi Aag ser tungt ut saalænge til man faar det paa Nakken; først da blir det godt og let.

Katekumenundervisningen er ikke bare, ikke engang hovedsagelig, Kundskapsmeddelelse; hovedsagelig og væsentlig skulde den være

Opdragelse og Sjælesorg. Aa, Sjælenes Hyrde og Tilsynsmand, lær alle Missionærer og Katekumenlærere at forstaa det! Og til denne Opdragelse og Sjælesorg synes jeg Luthers Katekismus er en velsignet liten Bok. Jeg forsøker at drive paa saa længe med Undervisning i Loven til jeg tror at merke hos mine Elever Begyndelsen til en levende Erkjendelse av deres Synd og Skyld; til at begynde med er dette ganske skjult for dem; det er jo netop fordi de er bra og dygtige Folk at de nu ogsaa vil bli Kristne! Dernæst underviser jeg dem saa længe i Troesartiklerne, særlig om Jesu Historie og Gjerning, til jeg tror mig at merke den første vaagnende Tillid til Frelsens Gud, ikke Fatalistens Resignation under den blinde Overmagt, men Barnets Øie op mot Fars Ansigt. Endelig, forenende Fattigdommen og Tilliden, forsøker jeg at faa dem til at bli regelmæssige, daglige Bedere, og det slike som ikke bare beder for Maten, Gassernes første og selvfølgelige Bøn, men som beder om Syndstilgivelse og et nyt Hjerte og, fremfør alt, for «Navnet» og «Riket», slik som Mesteren sa.

Flere av de bedste indfødte Prester og mange ældre, tro Kristne har sagt mig at de nye Katekumenatregler er en stor Forbedring og virker langt ut over Katekumenernes egen Kreds til øket Forstaaelse av hvad sand Kristendom er.

Sjelden begynder jeg en Undervisningstime med Katekumener uten at kjende som en tung Bør over mig den overvældende Vanskelighet ved virkelig at komme disse fjerne, fremmede Sjæle nær; og sjelden har jeg sluttet en Katekumentime uten at ha merket

at Sjælehyrden var nær og hjalp os. Jeg maa her atter beklage at Tid og Kræfter ikke strækker til for det Samvær med Katekumenerne udenfor Undervisningstiden som absolut trænges for at faa en Forstaaelse av deres daglige Liv, deres særlige Fristelser og av de nye Kræfters Virkning i deres Sjæle.

En Ting som Missionæren her kan gjøre, og som jeg, efter fattig Leilighet, har forsøkt, men som ikke paa langt nær er tilstrækkelig, er **L a n d s b y b e s ø k**.

Madagasserne bor i Landsbyer, somme ganske smaa, paa 3—4 Familier, somme, særlig i Utkanterne, paa 100 Hus og mere. Rundt hver Landsby ligger dens Risakre og andre Plantninger, og dens Beitesland for Buskapen. De fleste Hus har et Kjøkken og et Dagligværelse nedenunder, helt nede paa Jorden, somme ogsaa et eller et Par smaa Soveværelser ovenpaa, under det sotede Straatak. Ingen Piper fører nemlig Røken fra Straailden under Matgryten ut i det fri; den maa finde sig Vei gjennom Taket, Vindues- og Døraapninger. Like utenfor Døren, klint op til Vaaningshuset, er Grisehuset, og nogen Skridt derfra den Fordypning i Grunden hvor Landsbyens Storfæ hver Kveld drives ned og stænges inde; inde i selve Vaaningshuset er der Plads for Høns, Ænder og undertiden Gjæs.

Vore brune Venner lever altsaa fra Barns Ben i fortrolig Samliv med Dyrene, saa fortrolig at de har let for at opfatte det som en Fornærmelse naar jeg i min Samtale eller Undervisning gir mig til at dra Sammenligning mellem Mennesker og Dyr. En

Utallighet av Ordsprog og Talemaater er ogsaa hentet fra Husdyrenes Liv: Om Stundesløshet f. Eks.: Det er som trippende Sauer; de skynder sig, men kommer allikevel ikke fort frem; om den sterke som er parat til hvadsomhelst: For en Okse med svær Nakke er det likegyldig hvad Plads den kjæmper paa; om Taknemmelighet mot Gud: Det er som en Høne som drikker Vand: enten den faar litet eller meget, saa ser den mot Himmelen; om menneskelig Hjælpeløshet: Som en Kylling der er faldt i Grøften; vil den rope om Hjælp, er dens Stemme for svak; vil den flyve op, knækker den Vingen; slaar den sig til Ro, saa kommer Vildkatten.

I disse Landsbyer har jeg gaat adskillig omkring, helst ifølge med en Katekist eller en anden kjendt Kristen. Den bedste Tid til slike Besøk er fra 6—11 Søndag Morgen eller fra 5—9 en Maaneskinskveld. Det nytter ikke at forberede sig paa nogenslags Tale; hvad det gjælder om, er at være fuld av godt Humør, Snartænkthet til at nytte hver gunstig Leilighet, og en hjertelig Medlidenhet med al menneskelig Nød og Daarskap. I Begyndelsen, da Folk endda ikke kjendte mig, maatte jeg altid først fortælle dem at jeg ikke var utsendt av den franske Øvrighet, dernæst at jeg ikke var en Kolonist som saa sig om efter Land eller mineralske Skatte, men at jeg var gamle Rosaas's Efterfølger; ja, ham kjendte de jo alle; somme kunde ogsaa mindes at jeg hadde været her for 9—10 Aar siden, dengang Rosaas forrige Gang var i Norge; i de sidste Par Aar var jeg blit kjendt overalt, saa naar jeg nærmet mig, hørte jeg dem rope paa hver-

andre at de maatte samles saa jeg fik snakke med dem; somme bad mig ogsaa ind til en liten Opbyggelsesstund i et av Landsbyens største Hus.

Som Regel gik jeg like løs paa mit Erend; efter en Del dagligdags Prat indtil Folk hadde samlet sig, sa jeg dem, sittende paa en Sten eller en Rismorter eller en Mattestump, at jeg var kommet for at fortælle dem at Gud var glad i dem og hadde git os sin eneste Søn til Frelser og Konge; hundrede Gange har jeg læst op for dem Joh. 3, 16 og forklart det Ord for Ord; likedan 2 Kor. 9, 8: «I kjender vor Herre Jesu Naade, at han for eders Skyld blev fattig, da han var rik, forat I ved hans Fattigdom skulde bli rike.»

Undertiden, i Landsbyer med mange sløve eller frafaldne Kristne, bad jeg dem fortælle mig hvorfor de ikke længere gik i Kirke eller sendte sine Barn i Søndagsskolen; særlig gjaldt det da at gjøre det klart for dem at de intetsohmhelst risikerte fra de styrendes Side om de lot begge Dele være; det var ingen anden de krænket og fornærmet med sin Likegyldighet end Himmels og Jordens almægtige og algode Skaper. Det synlige Resultat av et slikt Besøk var i Almindelighet nogen nye Elever i Søndagsskolen og nogen flere Tilhørere i Kirken de følgende Søndage.

Der manglet heller ikke paa Tilfælde hvor Folk blev harme baade paa mig og paa den Katekist som gik med mig; det var jo især i de sløve og døde Menigheter jeg gik omkring; jeg kan ikke mindes at Hedninger nogensinde tok mine Besøk ilde op, derimot oftere de frafaldne Kristne. Jeg mindes en Søndag Formiddag i en av mine svakeste Biforsamlinger

med en Masse døbte, men meget faa levende Kristne; det var i den gyldne Høsttid, en ældre kristen Kone gik med mig mellem Risakrene bølgende som Guld i Solgangsvinden; pludselig kom vi, ved Indgangen til en stor Landsby, ind paa en rummelig Terskeplads mellem Risakrene; hele Landsbyens Befolkning var samlet der og saa paa en Flok Mænd og Kvinder som tersket; de tersker ved at slaa Negene mot nogen store Stener som er sat op midt paa Terskepladsen; alle er glad for al den velsignede Maten, og der raader den allerlystigste Stemning; jeg glemmer ikke de ærgerlige Miner de alle satte op da jeg dukket op mellem dem; mange regner jo paa Madagaskar Søndagens Helligholdelse for at være det første og sidste av Guds Bud; jeg husker en Prædikant av den reformerte Kirke som sa til sine Tilhørere: «Naar nu Gud har overlatt os de seks Dage til eget Bruk og bare forlanger at vi skal tjene ham paa den ene av Ukens syv Dage, er det da ikke for galt at vi skal gaa hen og stjæle fra ham ogsaa denne Syvendepart til vort eget Bruk!»

De lystige Terskere og alle deres muntre Tilskuere ventet altsaa en Straffepræken, og takket med sursøte Miner da jeg gratulerte dem med den storartede Avling de hadde faat; et Par av Mændene slængte Negene fra sig med ilde dulgt Vrede da jeg spurte om jeg kunde faa Lov til at holde en liten Præken for dem, siden det nu netop traf sig saa at de var samlet her for at glæde sig over Guds Velsignelse. Men jeg syntes det var en ypperlig Leilighet til at præke over den Tekst: «Arbeid ikke for den Mat som forgaar, men for den som varer til et evig Liv.»

Slikt hænder iblandt; men i Almindelighet har jeg Indtryk av at Folk synes godt om at faa Besøk; sommetider faar vi ganske interessante Samtaler i Gang hvor der findes gløgge Mænd til at ta dem op; man kan jo overalt paa Madagaskar gaa ut fra at alle tror paa Guds Tilværelse og Almagt, og da er det ikke vanskelig at vise dem hvor uforstandig det er ikke at søke og tjene og tilbede ham; det som Madagasserne ikke vet, og som vi har at fortælle dem, det er de tre Ting, at Gud har aabenbart sig, at han elsker os, og at han har git os sin Søn til Frelser. Jeg spurte engang en Hedning som aldrig hadde hørt Evangeliet, hvad han tænkte om Gud, om han var glad i os eller ikke. «Det er umulig at vite,» sa han; «naar man tænker paa at det er ham som tar Livet fra os, saa skulde man tro han var ond; men naar man husker paa at det er ham som gir Livet, saa skulde man tænke han var god; ingen kan vite hvordan han egentlig er.»

Jeg tænker denne Mand kan gjælde som Ordfører for den største Del av Jordens tusen Millioner ikke kristne Folkeslag, og alle Europas og Amerikas Agnostikere vil ogsaa slutte sig til ham. Men her er det vi kan komme med vort første store Ord, N a v n e t, det som Gud gav til Jesus, og som Jesus alene kan aabenbare, det Navn som Jesus sa skulde være Nummer én av alt det som skal ligge de Kristne paa Hjerte, F a d e r e n s N a v n. Gud er ikke længere en ukjendt og fjern Gud; hans Ansigt, lysende av evig, bundløs Kjærlighet, er blit synlig blandt Menneskene, og heter Jesus Kristus. «Ti Gud, som bød at Lys skulde skinne

frem av Mørke, han er den som ogsaa har latt det skinne i vore Hjerter, forat Kundskapen om Guds Herlighet i Jesu Kristi Aasyn, han som er Billedet av den usynlige Gud, skulde straaale frem fra os.» (2 Kor. 4, 6; Kol. 1, 15.)

T O R S D A G.

Skoler. Ungdomsforeninger o. a. Arbeide for de unge.

Torsdag er den Dag da Sirabés store kristelige Ungdomsforening har sit ukentlige Møte. Jeg tar Leiligheten til at fortælle litt om vort Arbeide for de unge paa Madagaskar.

For tyve Aar siden delte Ungdommen i Madagaskars Indland sin Tid mellem Lek — alt andet end uskyldig —, Religionsskole og Hjemmearbeide med Jord og Buskap. Store Forandringer er indtraadt siden. I Søndagsskolerne kan vi ikke regne paa at beholde dem længere end til 13 Aars Alder; fra 16 Aars Alder maa alle Gutter betale Person- eller Kopskatten, 16—17 Kroner Aaret, og ikke sjelden blir de tvunget til at betale den et eller to Aar før Tiden; da nu selv en voksen Kar har vanskelig for at tjene over 35 Øre Dagen, saa vil man forstaa at Gutterne har faat andet at tænke paa end Lek og Dagdriveri; selv med den største Flid falder det dem meget haardt i de første Aar et klare sin Skat; som Regel maa Forældrene hjelpe dem, og til Gjengjæld maa de arbeide saa meget strengere for at hjelpe Far med Jorden; for at klare Skatten maa man sælge Hus-

dyr, særlig Svin; for at ale op disse maa man dyrke meget mere Maniok og søte Poteter end før. Kort sagt, ingen faar kjende det skarpere end den mandlige Ungdom at det gamle Naturfolk-Somleri er avløst av en Kulturstats stramme Tømmer. Ogsaa den kvindelige Ungdom faar merke noget av det; Risplantningen og Lukingen av Risakrene har fra gammel Tid været Kvindearbeide, saa det almindelige Navn for en ilde berygtet Kvinde er: en som ikke planter Ris (man vet kanske at Risen først saaes i et slags Varmebed og saa, naar den er blit et Par Decimeter høi, plantes ut i de egentlige Risakre, hvor den hele Tiden vokser i Vand); for en madagassisk Familie i Indlandet betyder det Nedgang og Ruin om de maa sælge sine Risakre, Fremtid og Haab om de kan vinde sig til at utvide dem. Altsaa faar ogsaa Kvinderne kjende Trykket av det nye Styre. Hjemme i Landsbyen er det desuten dem som passer og føder alle de mindre Husdyr, Svin, Kalkuner, Gjæs, Ænder og Høns.

En anden Forandring i Ungdommens Livsvilkaar knytter sig til Bylivet; paa Madagaskar, som overalt i Verden, følger det med Kulturen at Byerne vokser, og at nye Byer grundlægges. I alle Byer anlægges der større Skoler, Folkeskoler, Middelskoler, Lærerskoler; en Mængde Byungdom gaar paa disse, baade paa Statens offentlige og paa Missionsselskapernes private Skoler. Naar de kommer ut derfra, aapner der sig for den mandlige Ungdom i Byerne en Mængde Livsstillinger som man før ikke kjendte: Tolke, Kontorister, Handelsbetjenter, Sekretærer, forskjellige Slags Haandverkere

o. s. v. Den kvindelige Ungdom lærer i disse By-skoler bl. a. forskjellige Slags kvindelig Haand-arbeide, Søm, Broderi, Knipling, og mange fore-trækker den Utsigt til forholdsvis let Fortjeneste som dette gir, for det tyngre Arbeide med Jord og Buskap.

Men der er ogsaa andre Døre som i denne nye Tid springer op for Byungdommen paa Madagaskar. De unge Mænd faar høre nye, for-fløine Tanker om at Bibelen er bare Tul og Prestebedrag, og det kristelige Liv bare sykelig Munkemoral; vi maa se unge Mænd paa Sirabé, Barn av somme av vore bedste Kristne, vinde Ry som Forførere der trænger ind i den ene Familie efter den anden og spolerer Egteskapene og sprænger Hjemmene; vi maa se unge Piker med den bedste kristelige Opdragelse som fandtes paa Madagaskar, vælge det, som de mener, letvinte Levebrød at bli en hvit Mands Kjæreste for nogen Maaneder eller nogen Aar, for saa, synkende fra Trin til Trin, at ende i den bundløse Myren.

Alt dette stiller nye, økede Krav til den indfødte Kirke og til Missionsselskaperne. Det er meget at takke for at de sidste fik Lov til at gjøre sit grund-læggende Arbeide i Madagaskars Indland i 30 Aar før alt det nye brøt ind i Folkets Liv, og der er ingen Grund til at mistvile om at det skal lykkes Kirken og Missionsselskaperne ved Bøn og ihærdig Samarbeide at klare denne nye Opgave.

Det første Arbeidsmiddel de begge er henvist til, er Søndagsskolerne; om dem har jeg talt ovenfor. Det næste er Skolerne.

Om dem maa jeg begynde med at sige at vort

Missionsselskap aldrig har staat høit i Skolearbeidet. Det var en høist ufortjent Ros (eller var det ment som en Dadel?) at man i sin Tid kaldte vor Mission en Skolemission. Vor Styrke paa Madagaskar har altid været det rent religiøse Arbeide, ikke Kultur- og Dannelsesarbeidet. Nu har vi bare et Faatal av Skoler igjen, omtrent 130 alt i alt, derav omtrent 90 smaa Barne- eller Forberedelsesklasser, utover Landet; i de engelske og i den fransk-protestantiske Mission spiller Skolerne endnu en betydelig større Rolle, selv om ogsaa de bare har beholdt en Brøkdel av sit tidligere saa blomstrende Skolearbeide. Til Gjengjæld er vore større Skoler, styret av stats-eksaminerte Lærere, nu blit meget bedre — og meget kostbarere. Vi er nødt til, for Konkurransens Skyld, at følge Statens Skoleplan saa godt vi formaar; man forstaar at det ikke er saa ganske let; dels har vi ikke Statens sterke Arm til at fremtvinge regelmæssig Skolebesøk, dels maa vi ta en væsentlig Del av Skoletiden til den Religionsundervisning uten hvilken vore Skoler vilde være en Uting som Missionsskoler betragtet, og som Staten i sine Skoler selvfølgelig ikke ofrer en Time paa; endelig er det os ikke mulig at byde vore Lærere saa god Betaling som Staten gir sine, saa vi Aar om andet mister en Del Lærere som fristes av Statens høiere Lønninger.

Allikevel gaar ogsaa dette, som alt andet Arbeide der gjøres uforsagt i Jesu Navn. Paa Sirabé har vi f. Eks. for det første en Lærerskole under Ledelse av to franske Medarbeidere og med tre meget dygtige indfødte Medlærere; den har Statens Tilladelse til at ta 100 Elever, men

kunde faa to, tre Gange saa mange om vi bare hadde Husrum til dem. Den er vor eneste Lærerskole for Tiden og har Elever fra hele vor Missionsmark, ogsaa fra Øst- og Vestkysten.

I Forbindelse med denne Lærerskole har vi en G u t t e s k o l e som har Lov til at ta 170 Elever, og en P i k e s k o l e paa 130 under Bestyrelse av en norsk Lærerinde, som har faat offentlig Autorisation efter at ha tat Eksamen i Fransk. Den sidste Skole kunde sikkerlig ogsaa faa dobbelt saa mange Elever om vi hadde Husrum til dem, og det haaber vi nu at faa da vi iaar skal bygge nyt Skolehus til Pikeskolen, hvorved der ogsaa vil skaffes Plads til en betydelig Utvidelse av Lærer- og G u t t e s k o l e n.

Det er en glædelig Ting og et stort Bevis for at de Kristne sætter Pris paa sin Religion, naar de saadan sender sine Barn til Missionsskolen. Man huske paa at de unge derved utelukkes fra at komme ind paa Statens høiere Skoler til Utdannelse av Læger, Tolker, Kontorfolk og Embedsmænd. Naar Staten stiller det Krav til dem som vil ind paa disse Skoler, at de først skal ha gaat to Aar paa en lavere Statsskole, saa er det ikke bare Uvilje mot Kristendommen som er Skyld deri, men vist ogsaa tildels Frygt for fremmede Nationers, særlig de engelskes, Indflydelse paa dem som skal bli Statens indfødte Embedsmænd. Det er jo ikke til at undgaa at selv den lojaleste Missionær, uten selv at vite og ville det, kommer til at gi sine Elever somme av sine egne Idealer ogsaa i politisk og social Henseende, ikke bare i religiøs og moralsk. Men den som skal være indfødt Embeds-

mand i en Koloni, bør helst ikke, i politisk og social Henseende, ha noget andet Syn end sine Overordnede, mener de. En anden Sak vilde det kanske bli om den madagassiske Kirke selv kunde komme saa langt at den oprettet og støttet private Skoler med Religionsundervisning, og i Tilfælde uten Overopsyn av andre end Franskmænd.

Somme Lærere, hvite og brune, har fortalt mig at det er vanskelig og anstrengende at undervise i de øverste Klasser i disse Skoler. Eleverne er i Slyngelalderen ikke bare ved sine Aar, men fordi hele Landet for Tiden er i en Slyngelalder og Overgangstid. Mit Indtryk er at Skoleungdommen i Madagaskars Byer er omtrent som Skoleungdommen i andre Land, men at deres hittidige Opdragelse har gjort at religiøse Spørsmaal spiller en større Rolle i deres Tale og Tanke end hos Skoleungdom f. Eks. i Norge. Utenfor sine Skolebøker kjender de jo hittil omtrent bare religiøs Læsning; særlig er vi hittil blit nogenlunde forskaanet for usedelige Bøker og Billeder; men nu begynder ogsaa de at sive ind fra Frankrig.

General Galliéni, Madagaskars mangeaarige Generalguvernør efter Erobringen, pleiet at sige at Skolerne blir en Ulykke dersom de drar Folk væk fra Arbeidet paa Jorden. Isaafald frembringer de den værste Klasse Dagdrivere og Lathanser. Derfor var det hans Mening at Skolerne skulde ta særlig Sigte paa at utdanne de unge til nævenyttige og arbeidsomme Mennesker; og enten nu de skiftende Guvernører er fremsynte nok til at fastholde denne Tanke eller ikke, saa bør alle Missionsselskaper gjøre det; «det er Bibelen og Spaden som skal

frelse Madagaskar,» som en missionsvenlig Embedsmand engang sa. Det var mig en stor Opmuntring da der en Dag kom ind paa mit Kontor et Par unge Mænd fra Syd-Betsileo; de var paa Hjemveien fra Statens Akerskole i Hovedstaden og vilde stanse en Stund hos os i Nord-Betsileo for at se paa Hvetedyrkningen i vort Amt, som de haabet kunde bli en ny Indtægtskilde ogsaa for deres egen utfattige Hjembygd; de var fulde av Haab og godt Mod for deres Stamme, som av alle ansees for Madagaskars svakeste; og jeg tror de hadde Ret naar de mente at et rationelt Landbruk kan utvinde av Madagaskars Jord mangfoldige Gange mer end den nu gir.

Somme spaar at de private Skoler paa Madagaskar ikke har lang Fremtid for sig; det driver frem mot statsmonopolisert Undervisning, siger man og det er nok ikke umulig. Det gjælder derfor at bruke Tiden og nytte de kristelige Skoler saalænge vi har dem.

Men dernæst gjælder det at faa i god Gang de andre Slags Arbeide som sigter paa at kristne Ungdommen. Først og fremst nævner jeg da Konfirmationen. Jeg mener ikke netop i den Form hvori vi hittil har hat den i Norge, men en avsluttende kristelig Undervisning og Paavirkning av al den døbte Ungdom paa Overgangen til den voksne Alder. Dette er et Virkemiddel som intet av de reformerte Missionsselskaper kjender, særlig ikke Londonerselskapet, som ellers paa Madagaskar har gaat i Spidsen i saa meget kristelig Arbeide blandt den toneangivende Hovedstamme, Hova. Maaske

er dette at vi paa dette Punkt staar alene — den anglikanske Mission har nok Konfirmation, men dens Arbeide er meget indskrænket paa Madagaskar — en av Grundene til at vi ikke endda har faat det rigtig i Gang. En stor Mængde døpt Ungdom, særlig i Nord-Betsileo, er nu i og over Konfirmationsalderen, men vanskelig at faa ind under kristelig Paavirkning. Jeg har før nævnt at hvis nogen vil gjøre Bønnetjeneste for Madagaskar, saa skal han særlig bede om mere Kristendom i Hjemmene og en Vækkelse blandt vore indfødte Medarbeidere. Av disse to Ting avhænger det først og fremst om det skal lykkes os at vinde den barnedøpte Ungdom for Kristus. Der er en skrikende Trang efter Prester og andre Ledere som kan samle de unge om sig naar de har forlatt Søndagsskolen, og gi dem en levende Undervisning og Dragelse i de avgjørende Overgangsaar. Og der er en skrikende Trang efter en slik Aand i de kristnes Hjem, som kan bistaa Presten og andre Ungdomsledere i dette Arbeide.

Næst efter Konfirmationen nævner jeg det paa reformert Grund utsprungne Ungdomsarbeide, Ungdomsforeningerne. For nogen Aar tilbake forsøkte man i Tananarivo, med Pengebistand fra Frankrike, England og Norge, at starte en storartet Ynglingeforening med Love og Regler efter vesterlandsk Mønster, men den religionsfiendtlige Generalguvernør stanset den just som den skulde løpe av Stabelen, og der staar den endnu. Dette har imidlertid ikke hindret os fra utover Landet at ta fat i al Tarvelighet og uten at nogen har lagt os nogen Hindring iveien. Paa Sirabé

f. Eks. samles hver Torsdag Aften Kl. 5 omtrent to hundrede unge, mest Elever av Lærer- og Stationsskolerne, men ogsaa en Flok utenfra, særlig Elever fra Statens høiere Skole. Der holdes Foredrag for dem, undertiden er der Spørsmåls- eller Diskussionsaften, én Gang i Maaneden samler de Penger eller bringer med sig til Utlodning Smaating de har arbeidet; Pengene brukes dels til at klæde nogen fattige Barn med, dels som Bidrag til Selvhjælpsarbeidet. Jeg mindes en overordentlig livlig Diskussionsaften hvor en liten, av en Kvæker-missionær forfattet Bok om Menneskeslegts Fremskridt, blev diskuteret. Manden hadde bl. a. sagt at efter Utviklingsteorien, hvilken han selv uforbeholdent sluttet sig til, saa var der større Avstand mellem et høit utviklet og et lavtstaaende Menneske end mellem et lavtstaaende Menneske og en Apekat. De unge Mennesker klargjorde sig dette ved at sige at der altsaa er mindre Forskjel mellem en Apekat og en Sakalav — flere Sakalavgutter var med i Forsamlingen — end mellem Sakalaven og denne Boks Forfatter, og et Utbrud av almindelig Indignation bruste gjennom Kirken. Jeg har ovenfor nævnt hvor let Madagassere har for at føle sig støtt ved Sammenligninger mellem Mennesker og Dyr.

I denne Forbindelse kan jeg ogsaa nævne nogen maanedlige, siden fjortendaglige Møter for omkring tretti unge Mænd som vi i de sidste Par Aar holdt i vor Stue paa Sirabé om Søndagen efter Aftensangsgudstjenesten, undertiden med en Kop Te og nogen simple Kaker, altid med en yderst levende Diskussion, som Regel

indledet av en av de unge selv. Disse Møter var egentlig særlig bestemt for den «intelligente Ungdom», unge Funktionærer, Kontorister, Handelsmænd o. l. som i Hovedstaden var kommet i Berøring med den nye Tid, og der skulde være fuld Frihet til at fremkomme med alle Tanker og Tvil og til at snakke om alt mellem Himmel og Jord undtagen det som var stygt og usømmelig. Det viste sig atter her at den madagassiske Ungdom ikke endnu har synderlig Evne til at samtale om andre Ting av Aandsværdi end de religiøse Spørsmaal. Naar jeg eller mine Medledere bragte andet ind, fik vi som Regel tale alene. Naar de selv indledet og med Iver tok Del i den ofte meget høirøstede og temmelig muntre Diskussion, saa var det næsten altid over religiøse Emner, og uden Undtagelse fik de, før vi skiltes, en liten samlende Tale som søkte at løfte det behandlede Spørsmaal op i Lyset fra de evige Høider. Hvad en norsk Tilhører mest vilde undret sig over ved disse Møter, vilde vist være de unge Mænds forbausende Ugenerthet, og dernæst Diskussionens ringe Dybde. Jeg noterer nogen Diskussionsemner: «Om Drømme»; «Bibelord som motsiger hverandre»; «Kristus og Buddha» (en fransk-madagassisk Fritænkerkomité i Hovedstaden hadde netop utgit en liten 5 Øres Brochure om Buddha for at vise at han stod mindst like høit som Kristus); «Kan vi gjøre noget for at skape en gassisk Skjønliteratur?»; «Hvorfor stod Kundskapstræet midt i Paradis og ikke borte i en Avkrok?»; «Hvordan kunde Jesus sige: «Ingen er god uten én, Gud»?» «Hvad er unge Mennesker forføngelig av?» o. s. v.

Til slut maa jeg sige et Par Ord om U n g d o m s-foreningerne utover Landet. I Nord-Betsileo, vor ældste Missionsmark paa Madagaskar, nu omfattende omtrent 40 Prestegjeld med omtrent 350 Enkeltmenigheter, har der i over 20 Aar bestaat et Aarsmøte for de indfødte Kristne; det har i Aarenes Løp faat stor Anseelse blandt de jevne Kristne, som særlig sætter Pris paa dets opbyggelige Karakter, og er kanske ogsaa blit, for enkelte fremragende indfødte Prester, et Omraade hvor de er glad over at kunne styre og stille uten Indblanding fra Missionærerne. Dette Aarsmøte har i de senere Aar ikke hat noget særlig Arbeide at ta sig av. Da der nu rundt om i Menigheterne i det sidste er begyndt at vokse op en Følelse av at der maa gjøres et særlig Arbeide for den døbte Ungdom, saa besluttet Aarsmøtet i 1910 at opta en Slags Overledelse av dette Arbeide.

Arbeidet utføres prestegjeldsvis, ledet av Presten og en Del av hans dygtigste Katekister. Man søker at samle de unge Kristne fra flere Enkeltmenigheter til særlige Møter paa Hverdagene. Der undervises i Sang og i Bibelkundskap; en av mine Prester arbeidet saa ivrig med Undervisning i det nye Testamente at jeg maatte fylde flere Skrivebøker med Svar paa alle hans Bønner om Veiledning. Først gjennemgik han Jesu Lignelser, saa vilde han ha Greie paa «Hovedpunkterne i Jesu Lære», saa paa «Hovedpunkterne i Paulus's og Johannes's Forkyndelse, Likheter og Forskjel mellem de to.»

Hele dette Arbeide er endda i sin Begyndelse; men da Tiden kræver det, saa vil det nok bli velsignet og gaa fremad.

Jeg hadde en Dag Besøk paa Sirabé av en av de mest fremskutte indfødte Menighetsledere i Tananarivo. Han er Skolebestyrer i et reformert Missionsselskaps Tjeneste og en bekjendt Prædikant og Ungdomsleder. Han talte temmelig mismodig om den opvoksende Slegt i Hovedstaden; de kommer væk fra Menigheten og fra al kristelig Paavirkning og ind under Fritænkeri og europæisk Umoral, sa han. Jeg foreslog ham at se sig om ute paa Landet efter Fornyelseskilder for Kirken. Han saa meget forbauset paa mig og svarte: Nei, hertillands kommer Religionen fra Hovedstaden. Jeg fortalte ham om Hans Hauge og om «Herrens Discipler» fra Soatanána, og mente at det overalt i Verden, med den voksende Kultur, gik slik at Nationerne maatte fornyes fra Landet. Det er i alle Land B o n d e n som det til syvende og sidst kommer an paa. Dette syntes at være en ny Tanke for ham, men er det neppe for norske Læsere. Og her har vi sikkert Grund til at takke for at vort Missionsselskap paa Madagaskar er blit i høiere Grad end nogen anden en Mission for Landbefolkningen. Kan vi bare beholde et fast Tak paa den, saa vil det i høi Grad lette det vanskeligere Arbeide i Byerne, ikke mindst Arbeidet med Byungdommen.

Men av alt Arbeide for Ungdommen er H j e m m e n e s det viktigste, og derfor gjentar jeg til alle som husker paa den store Ø i det Indiske Hav: B e d f o r M a d a g a s k a r s H j e m !

F R E D A G.

Vore indfødte Medarbeidere. En Missionærs vanskeligste Opgave.

Fredag er paa Sirabé Arbeidermøtets Dag. Hver anden Fredag samles alle Prestegjeldets lønnede og en Del ulønnede Arbeidere hver hos sin Prest, hver anden samles de alle paa Stationen. Paa Presternes Fredage besøkte jeg i Almindelighet Undervisningen hos en eller et Par av dem; Veiene er gode, og man kommer fort frem paa Cykkel. Paa de Fredage da de møttes paa Stationen, var de alle samlet Kl. 9 om Sommeren, Kl. 9½ om Vinteren; Kl. 12 fik hver av dem 7 Øre, hvorav de brukte 3—4 til at spise sig mæt for ute paa Torvpladsen straks utenfor Kirken hvor Undervisningen holdes; Kl. 1 tok vi saa fat igjen, og Kl. 3 gik alle hjem som ikke etterpaa hadde noget særlig at snakke med mig om paa Kontoret.

Paa lignende Maate drives der paa de andre Stationer; i de meget vidtstrakte Stationsdistrikter i Utkanterne volder de svære Avstande paa flere Dagsreiser store Vanskeligheter; men i Indlandet med dets tettere Befolkning er slike regelmæssige ukentlige Arbeidermøter en fast Institution i vort Missionsarbeide.

En væsentlig Del av min Tid og Kraft i de Aar jeg har været Missionær, har gaat til dette Arbeide for vore indfødte Medarbeidere. Det stiller store Fordringer til Missionæren og gir ham, efter min Mening, en vanskeligere og ansvarsfuldere Opgave end noget en almindelig Sogneprest i Norge faar sig paalagt.

Den Forsamling som sitter i Sirabé Kirke Fredag Formiddag, bestaar av 6 Prester, 43 Katekister og 10—20 Hjelpekatekister o. a. ulønnede Menighetsarbeidere. Den ene av Presterne, Presten i Centralprestegjeldet og den av alle anerkjendte Leder for dem alle, har en Maanedsløn paa 36 Kroner, derav 18 av Menigheten; de andre fem har den normale Presteløn i Indlandet, 18 Kroner Maaneden, hvorav i dette Distrikt hittil Kr. 7,20 betales av Menigheternes Centralkasse, Distriktskassen; dens Kasserer er ovenomtalte Prest paa selve Stationen, Radsaóna heter han, Skaperen og Lederen av hele Selvhjælpsarbeidet i dette Distrikt. Et Par av disse Prester, med stor Familie, maa forresten nu og da ha litt Ekstrahjælp.

Katekisternes Normalløn er hittil Kr. 3,60 om Maaneden i Indlandet, men maa vistnok forhøies eftersom man faar Menighetsarbeidet i fuld Gang; det er jo ikke meget man kan vente at faa utført for Kr. 3,60 om Maaneden, selv i et Land hvor Pengene endda har saa høit Værd som paa Madagaskar. Naar vi ikke har vovet at sætte Lønningerne høiere, saa er det ikke bare fordi Selskapet har vanskelig for at skaffe os mer, men ogsaa fordi vi maa sætte dem slik at de indfødte Menigheter kan tænkes at klare dem. Og det

forstaar man jo, at en Maanedsløn paa Kr. 3,60, eller paa 18 Kroner, saa latterlig liten den synes os, saa maa den ta sig betydelig anderledes ut for en Bonde eller Daglønner, som selv med anstrengt daglig Arbeide, f. eks. som Veiarbeider, ikke tjener over 8—9 Kroner om Maaneden. Men hvorfor den store Forskjel mellem Prester og Katekister? Fordi det er Forutsætningen at de sidste væsentlig skal leve av sit Jordbruk med tilhørende Fædrift, de første væsentlig av sit Arbeide i Menigheten. Men hvordan kan en Mand med Familie leve av 18 Kroner Maaneden, selv om han dertil har nogen Risakre og litt Husdyravl? Jo, han er fra Arilds Tid vant til at spise sig mæt paa Ris, hvorav en fuld Portion koster $3\frac{1}{2}$ Øre, at bo i et Hus som, omsat i Penger, koster 150 Kroner, at sove paa en Seng som koster 3—4 Kroner, liggende paa en Matte til 20 Øre, at klæde sig for 5 Kroner, at greie sig uten anden Tjenerhjælp end en ung Gut for hvem han betaler Kopskatten, 17 Kroner Aaret, og hvem han desuten gir Mat, eller en ung Pike hvem han gir Mat og for nogen Kroner i Klær om Aaret. Brændsel er det tørre Græs som hans Kone og Barn skjærer ute paa Marken, Vand henter de i nærmeste Kilde, Vask av sig selv og sine Klær — til de sidste, men sjelden til sig selv, bruker han Saape, av gassisk Fabrikat — utfører han i nærmeste Bæk; han kjøper ikke andre Kolonialvarer end litt gassisk Sukker og Tobak; Kaffe dyrker han kanskje selv, men bruker den bare naar der kommer fint Besøk, kort sagt, han og de Folk som lønner ham og setter ham i Arbeide, de har alle yderst smaa Fordringer til Livet, og er levende Beviser paa at man ikke

behøver at leve paa europæisk Vis for at være Kristi Discipel.

Slik ser altsaa vor Fredagsforsamling ut. En norsk Tilskuer vilde vel finde de fleste av dem stygge, med deres flate, brede Næser og store Mundpartier; selv synes de de er vakrere end de hvite Folk; de synes vi har altfor lange og høie Næser, stygge røde Ører, vasne Øine, vissent Haar; da jeg engang i en Forsamling av Barn spurte hvem de syntes var penest, enten de hvite eller de brune, blev der en forlegen Taushet indtil en liten Pike endelig, for at trøste mig, sa: „I Himlen skal vi alle bli pene.“

Hvad underviser vi nu disse Folk i? Det som fra gammelt har været Bruk og har været anset for det nødvendigste ved disse Arbeids-møter, er Veiledning til at præke paa førstkommande Søndag. Som før fortalt følger vi Hjemlandets Prækentekstrækker, skjønt vi nok ofte maa merke at de ikke er valgt med en nystiftet, hedningekristen Menighets Tarv for Øie; et av mine Ønsker for Fremtiden er at vi av Missionsfolket herhjemme maatte faa Lov til at indføre en Del for Missionsmarken avpassede nye Tekster til Avløsning av eller Ombytte med de gamle.

Først gjennemgaaes Teksten historisk, hvad der gir megen Leilighet til Fremstilling av Jesu Liv og av hans Billede fra hans Jordevandringes Dage. Saa søker vi, om mulig med Assistanse fra Tilhørerne, at faa fat i de Grundtanker som kan passe for de Tilhørere vi venter at faa. Og her er det vi har Hovedvanskeligheten; det gjælder at bli fortrolig med den gassiske Landbefolknings lille fattige Tankeverden, med deres Interesser, Ønsker, Æng-

stelser og Glæder, med deres daglige Stræv i Hus og Landsby, deres Omgangstone, deres Samtaler, deres ukentlige Torvbesøk, deres indviklede Familieforhold o. s. v.; alt dette er det jo Prækenen henter sin Aktualitet, sin Nutidighet, fra. Jeg vet intet Arbeide paa Madagaskar saa vanskelig som dette, og jeg stræver endnu med at lære det.

Næst efter Prækenveiledning gjælder det Veiledning til at undervise i Søndagsskolen; jeg har før fortalt at der er fælles Kvartalspensa for alle Søndagsskoler inden det samme Distrikt. En ældre, erfaren Katekist har faat i Opdrag at fortælle et Kapitel i Bibelhistorien slik som det skal fortællles for Barnene; han utfører dette, og vi andre, særlig Presterne og Missionæren, knytter kritiske og supplerende Bemerkninger dertil. Derpaa gjennemgaar vi i vor Katekismusforklaring, som er en Bok utarbeidet for Lærerne i Tilslutning til Luthers store Katekismus, det foreliggende Stykke av Katekismen. Endelig synges under Ledelse av en dygtig Sanger blandt Katekisterne, en av de for Kvartalet bestemte Sange i vor lille Salmebok.

Disse to Ting er uundværlige ved vore Arbeidermøter. Den tredje uundværlige Ting er alskens Samtale og Avtale om netop foreliggende Oppgaver og Vanskeligheter. Men dernæst har jeg altid søkt at gi en Bibeltime med Veiledning og Tilskyndelse til at studere Bibelen utenfor de bestemte Prækentekster. Jeg har i de sidste otte Aar med mine forskjellige Klasser av Menighetsarbeidere gjennemgaat den største Del av det nye Testamente; nu i den sidste Tid var det Paulus's Skrifter, hvorom

jeg ofte har maattet tænke at det ikke var at undre sig paa at det tok lang Tid før den første kristne Kirke begyndte at forstaa ham og ta hans Ord til sig; de tænksomme Bibellæsere paa Madagaskar finder at Jesu Ord er lettere at forstaa end Paulus's, og allerbedst synes de om det gamle Testamente. Naar alt kommer til alt, saa er dette det vigtigste og varigste Gode vi fremmede kan gi disse unge Kirker; at hjælpe dem til at bli fortrolig med sin Bibel, særlig med det nye Testamente, det fælles-evangeliske Grundlag for al sund Menighetsdannelse; kun paa denne Grund kan de holde sig fri paa den ene Side for katolsk Prestestyre, paa den anden Side for de ensidige Enkeltmandserfaringers Ustøhet og Virvar.

Men skal Bibelen gjøre dem denne Tjeneste, saa maa de undervises efter historisk Metode, det vil sige: Man maa ikke lægge ind i Bibelen hverken mere eller mindre end akkurat det som man tror den bibelske Forfatter har hat i sin Tanke da han skrev Ordene; man maa fremfor alt vogte sig for den allegoriske Bibelfortolkning; den kan være farlig nok selv her hjemme i de gamle Kirker, hvor dog mangehundredaarig Barnelærdom og kristelig Skik verger os mot mange Vildfarelser; men indfører man den paa en Missionsmark, hvor Bibelen alene i Længden skal være de nye Kirkers Grund, saa gjør man stor Skade. Jeg hørte engang en gammel indfødt Prædikant forsvare den gassiske Begravelsesskik; man vet hvor den er forbundet med mange hedenske Uskikke, og særlig med en ruinerende Bekostning til kostbare Liksvøp, altsammen fordi man bruker Fællesgraver istedenfor Enkeltgraver; den

gamle Mands Bevis for at dette allikevel var rigtig, var de to Ord: „Hvad Gud har sammenføiet, skal intet Menneske adskille“ og „La dem vokse sammen til Høstens Tid“. Og han gjorde et meget overbevisende Indtryk paa Forsamlingen, som var vel vant til at høre ogsaa europæiske Prædikanter bruke allegorisk Fortolkning. Jeg har hørt indfødte Talere drive det til det utrolige, ja næsten til det bespottelige, i allegorisk Bibelutlæggelse, ofte under stor Munterhet fra sine Tilhøreres Side.

En anden Ting som ogsaa er blit mig stadig klarere under min bibelske Undervisning, og som ogsaa hænger sammen med den historiske Metode, er denne at vi maa gi vore indfødte Kristne klar Besked om Forskjellen mellem det gamle Testamente og det nye, mellem Jødedom og Kristendom. Der er en Mængde Ord i det gamle Testamente som kun ved allegorisk Fortolkning kan bli opbyggelige for kristne Mennesker, og dem maa man altsaa la være at bruke. Og saa er der i det gamle Testamente en Mængde Træk av lavere Religiøsitet og Moral, ofte meget nær i Slegt med det nationale Hedenskap paa Missionsmarken. Her maa man endelig undgaa den Feil at bortforklare slikt paa „aandelig“ og allegorisk Vis; det tror Folk allikevel ikke paa, og vel er det; man maa gi den historiske, d. v. s. den eneste sande, Forklaring at Guds Selvaabenbaring for Menneskene har været i Utvikling og Fremgang, fra den første matte Dæmring til den fulde Dag i Jesus Kristus, og at Guds Folks Religion og Moral har gjennemløpet en tilsvarende Utvikling. I mit sidste Aar paa Sirabé hadde jeg en egen ukentlig Klasse gaaende, hver

Lørdag Morgen, netop med dette Formaalt, hvor jeg underviste dem en Time i Salmerne og en Time i Jesu Lære efter de fire Evangelier.

La mig endnu, angaaende vore Fredagsmøter, tilføie at vi ikke sjelden fandt Tid til litt god Høitlæsning ved Siden av al denne Undervisning. Vi har megen god gassisk Literatur, selv om ikke netop vor Mission kan rose sig av at ha stor Del i dens Frembringelse. I de sidste Aar er der en rask Stigning, særlig av Bøker forfattet av de indfødte Kristne selv. Noget av det sidste vi læste paa vort Fredagsmøte, og det bedste jeg nogensinde har læst av originalt — ikke oversat — gassisk Forfatterskap, er en Bok om den første madagassiske Menighets Martyrer, skrevet av en Prest i Tananarivo. Interessant, ofte hjertegripende, var det at læse den, og morsomt var det at se paa alle de spændt lyttende Ansigter, eller høre paa de livlige Samtaler hvormed de stundom avbrøt Læsningen.

Som før nævnt foregik denne Katekist- og Prædikantundervisning hver anden Fredag paa Stationen, ledet av Missionæren, hver anden derimot ute paa Landet, i hvert Prestegjelds Centralkirke. I endnu høiere Grad er dette sidste Tilfældet i større Stationsdistrikter; Sirabé er jo, med Hensyn paa Utstrækning, et av de mindste. Det er altsaa ikke bare Missionærerne, men ogsaa de indfødte Prester, som blir Arbeiderledere; og er det vanskelig for Missionæren at holde Maal overfor denne Op-gave, saa er det nok endda vanskeligere for en indfødt Prest.

Utdannelse og Opdragelse av indfødte Prester er et av Hovedproblemerne i

Nutidens Missionsarbeide. Utdannelsen er særlig deres Sak som er Lærere ved Presteskolen; men Opdragelsen er likesaa meget de Missionærers Sak under hvem de unge Mænd arbeider før sin Optagelse paa Skolen og efter Avslutningen av sit Studium. Naar man tænker paa de Opgaver som netop paa dette Punkt foreligger, saa vet man ikke enten man skal le eller graate over den Mening at Missionsselskaperne skulde kunne greie sig med mindre vel utrustede Arbeidere end Hjemlandenes Kirker. Særlig gjælder dette den Fremtid som nu aapner sig for os paa alle Missionsmarker; det er overalt forbi med de stille Vandes Tid; over hele Verden, ogsaa ind i Missionsmarkernes fjerneste Avkroger, flyter den rastløse moderne Kulturs mangeartede Strømmer. Paa Madagaskar f. Eks. blir det mer og mer saa, i alle Missionsselskaper, at de som gaar ind paa Presteskolerne, det er unge Mænd som har bestaaet den offentlige Lærereksamen, taler og læser Fransk, og, for de flestes Vedkommende, allerede paa mange Slags Vis har været i Berøring med den moderne Kultur med al dens Tvil og Kritik over Bibel og Kristendom.

Opgaven ved disse unge Mænds Undervisning og Indførelse i Prestegjeringen blir nu en dobbelt. Paa den ene Side at vise dem i Liv og Lære at den nytestamentlige Religion bærer i sig Løsningen av alle Spørsmaal og Opgaver, at den baade har Lægedom for Hedenskapets Elendighet og den uundværlige Kraft til at løse Kulturopgaverne. Og paa den anden Side gjælder det at disse unge Mænd ikke blir rotløse blandt sit Folk og fremmede for dets daglige Stræv og utviklede Tankeliv.

Mine seks Prester paa Sirabé var alle ældre Folk, henimot 50-Aars Alder; da jeg, for 12 Aar siden, første Gang styrte denne Station, var de yngre og lettere at hjælpe; dengang hadde jeg maanedlige Prestemøter med dem, hvortil de forberedte sig, og hvor vi behandlet mange Punkter av det nye Testamentes Lære; jeg merket at de bedste blandt dem endda hadde beholdt og tildels ført videre i Undervisning til andre det de dengang hadde faat. Men nu var der bare en enkelt av dem som var aapen for den Slags Hjælp. Vi startet derfor et andet Slags Prestemøter, omfattende hele Nord-Betsileo med dets omtrent 40 Prestegjeld, med Møter paa to-tre Dage én Gang om Aaret, med Indledningsforedrag og Diskussioner for det meste vedrørende det praktiske Arbeide i Menigheterne; heller ikke det uundgaelige Spørsmål om Levebrødet kunde naturligvis holdes utenfor. Vi har i den senere Tid blandt Missionæerne talt en Del om et Pensionsfond eller en Selvpensionering for vore indfødte Arbeidere, særlig Presterne, og dette har naturligvis git Stof til megen Diskussion.

Men slike Aarsmøter, ja selv regelmæssige Maanedsmøter for Presterne, er det mindste av hvad de trenger; hvad de fremfor alt trenger, er at møte hos os Missionærer et hellig Hjerte og Liv helt overgit i Herrens Haand, og en Kjærlighet og Taalmodighet som altid overvinder det onde med det gode. Ak, „hvem er duelig til dette?“

Naar jeg taler om Missionærens Arbeide paa og for sine indfødte Medarbeidere, saa er der endnu en Ting som maa nævnes fordi den sandsynligvis er en voksende og ikke en avtagende Vanskelighet.

Det er Forholdet til vanskelige og letsaarte eller til ulojale og opsætsige indfødte Medarbeidere.

Dette er en av de Vanskeligheter som isærlig Grad kjendemerker den Overgangstid vi nu er i, og som jeg har villet betegne ved Ordet „Halvveis“. I Missionsarbeidets Grundlæggelsestid merker man litet til denne Vanskelighet; da har Missionæren Bugten og begge Enderne, og alle finder sig i det; al Kundskap og Dygtighet saavelsom al Ledelse og Pengemagt er hos ham og utgaar fra ham. Men heri indtræder efterhaanden en stor Forandring, særlig fra den Tid da man faar en indfødt Prestestand, og de unge Menigheter selv begynder at betale sine Menighetsutgifter. Sand, personlig Kristendom gir Selvfølelse; Embedsmyndighet gjør det samme, om end Embedssselvfølelsen staar mange Grader under den erfarne Discipels i Værd; endelig gir det Selvfølelse at ha bak sig en Flok av arbeidende Kristne. Selvfølelsen kan være falsk, da kalder vi den Hovmod; men den kan ogsaa være sand, da kaldes den Ærekjærhet. I hvert Fald har vi i stigende Grad at regne med den i vort Missionsarbeide, ikke bare i Japan, Kina og Indien, men ogsaa blandt Negere og Malaier. Kristendom og Kultur, de hvites Velgjerninger og de hvites Overgrep, alt arbeider sammen for at frembringe den personlige, den religiøse, den nationale og den nationalkirkelige Selvfølelse.

Da jeg for tolv Aar siden styrte Sirabé Station kan jeg ikke mindes at jeg merket noget til den; men dengang var ogsaa Selvhjælpsarbeidet bare i sin første, svake Begyndelse. Nu, i disse tre sidste Aar, har denne Selvfølelse hos de indfødte Ledere

skaffet mig et av de vanskeligste Stykker Arbeide jeg endnu har hat som Missionær. Og det hænger tydeligsammen dermed at Selvhjælpen og Evnen til Selvstyre er vokset i disse mellemliggende Aar.

Hjælpen mot alle de Vanskeligheter som skapes av al denne vaagnende Selvfølelse hos „vore Brødre av Hedningerne“, ligger i det som jeg med ett Ord, vil kalde Saglighet. For Vorherre er vi alle fattige Syndere, de hvite som de brune; men saa gjælder det ogsaa for os alle at hvor vi gaar hans Erende og ikke vort eget, der behøver vi ikke at søke Menneskers Ros eller frygte deres Dadel; det er bare „S a k e n“, „N a v n e t“, „R i k e t“, den ene Herres Ære det gjælder, og alt det personlige, egen Ære og egne Kjøphester, faar intet mere at sige.

Jeg forela for ikke længe siden en av vore bedste indfødte Prester det Spørsmål, som jeg bad ham besvare skriftlig: «Kan ikke Missionsselskapet nu snart trække sig tilbake fra sin ældste Missionsmark?» Til Svar skrev han en liten Avhandling hvis Hovedindhold var følgende: «Nei, vi trænger endda længe Missionsselskapets Hjælp, dels fordi vi uten Missionær staar temmelig raadløse overfor religionsfiendske Embedsmænd, dels fordi den katolske Motmission vilde faa ny Kraft saasnart de protestantiske Missionærer trak sig tilbake, og dels endelig fordi I Missionærer ikke tilstrækkelig har forstaat at opdrage os til selvhjulpne Arbeidere. I har vænnet os for meget til at arbeide under eders Kontrol og Overtilsyn, for litet under eget personlig Ansvar og Samvittighetens Kontrol.»

Hvor meget Ret Manden har i denne sidste Paastand, er det ikke min Sak at avgjøre; somme

Missionærer vil kanskje finde at han har Uret; jeg for min Del tror at vi og alle andre Missionærer i høi Grad trænger at lægge os hans Ord paa Hjerte, selv om de i det enkelte Tilfælde kan hvile paa en uretfærdig og kortsynt Bedømmelse. Det er jo klart at et saa ømtaalig Forhold som det mellem en fremmed Missionær av den herskende Race og hans indfødte Medarbeidere, det er ikke Missionæren selv istand til at fælde en upartisk Dom om; han maa ogsaa sætte sig ind i de indfødtes Syn paa Saken, og vil da ofte finde at hvad der kan se fornuftig og rimelig ut ovenfra, det kan ta sig ut som Overgrep og Paveagtighed naar det sees nedenfra.

Kort sagt, jeg er viss paa at den Samarbeidets Tid som nu er inde paa de fleste Missionsmarker, den kræver megen selvfornektende og ydmyg Lærevillighet hos begge Parter, baade hvite og farvede, og mere end nogensinde gjælder det at vi ikke maa mene vi har grepet det, men strække os ut efter det om vi kunde gripe det. En Kristen blir aldrig utlært, men allermindst en Missionær.

Alt hvad jeg her har sagt om de indfødte Medarbeidere og vort Arbeide for dem, har forhaabentlig git mine Læsere det Indtryk som jeg gjerne vil gi dem, nemlig at vi her staar overfor en Missionærs vanskeligste Opgave. Det er den aandelige Frugtbarhet det gjælder, det at kunne føde og opdrage Barn i Kristus; og dernæst det at kunne gjøre sig selv overflødig i samme Forstand hvori Herren gjorde det da han sa: «Det er gavnlig for eder at jeg gaar bort.»

Hvad en Missionær trænger for at være denne dobbelte Opgave voksen, er to Ting, den rette Personlighed og den rette Utdannelse; til begge Dele stiller Missionstjenesten de største Krav, begge Dele maa Missionsfolket ha stadig for Øie hvis det er dem om at gjøre at faa alle Folkeslagene gjort til Discipler. Hvad der ved Forbøn og Penger utrettes for at skaffe os de fra Hjertets og Hodets og Utdannelsens Side bedst utrustede Missionærer, det er de bedst anvendte af alle de Kræfter som sættes i Bevægelse for Verdens Evangelisation; intet vigtigere kan vi bede om, intet bedre kan vi bruke vore Penger til. „Norrønafolket det vil fare, det vil føre Kraft til andre“; det er et godt Naturgrundlag at begynde med; aa, om Aandernes Fader og Vaarens Vækker vilde øse ut over vort lille Folk al sin himmelske Velsignelse i Kristus, saa vi atter kunde dra ut som Verdenserobrere, men under den korsfæstedes Banner, Høvdinge i ydmyg selvfornegtende Sjæleerobring!

L Ø R D A G .

Pengene i det madagassiske Samfundsliv og den madagassiske Kirke.

I Sirabé Stationsdistrikt er Lørdag Penge-
dagen. Ti da holdes den ukentlige Torvsamling
hvor mange tusener strømmer sammen fra hele
Amtet, ja helt nord fra Imérina og Antananarivo, til
Kjøp og Salg. Den store Torvplads, med sine lange
Rækker av smaa Tak paa Teglstensstolper, er yrende
fuld av hvitklædte Folk fra Morgen til Kveld, og
alle Veier til Sirabé er fulde av kommende og
gaaende, av Kjærrer, Storfæ, Svin, Kalkuner og anden
Husfugl. Paa Torvet har hver Handel sin Plads,
Storfæ, Smaafæ, Fugl, Bord og Planker, Fødevarer,
deriblandt en Mængde Grønsaker, Tøier, Industri-
produkter, Pottemakervarer; den som ikke har andet
at bringe tiltorvs, skjærer sig en bra Bør av det
lange, tørre Græs eller en Bundt tør Kvist og sælger
den til Brændsel for nogen Øre.

Og Folk synes det er en uundværlig Fornøielse
at gaa paa Torvet. Det er hele Distriktets Avis;
Uken igjennem sitter enhver i sin Krok og faar litet
eller intet nyt høre; om Lørdagen er der altid noget
nyt, sommetider en hel lang Tale av en høitstaaende

Øvrighetsperson. Desværre samles ogsaa paa Torvene alle de som vil tjene Penger paa Folks laveste Lyster, Brændevinshandlere og offentlige Kvinder.

I den Tid jeg styrte Sirabé Station, kom jeg næsten aldrig paa Torvet, skjønt det bare er ti Minutters Gang fra Stationen; ti ogsaa mit Kontor saa hver Lørdag ut som et Torv; en uavladelig Trafik ut og ind, og det som de fleste vil snakke om den Dag, det er Penger, saa det var med Nød og Neppe jeg fik i Stand den Bibelklasse hver Lørdag Morgen som jeg fortalte om i foregaaende Kapitel. Sidste Lørdag i hver Maaned utbetaltes alle Lønninger; hver Lørdag sendtes Snekkeren paa Torvet for at kjøpe Bord og Planker eller Tækegræs og Rør til Hustakene; paa Lørdagstorvet hadde jeg min Bokhandler, som jeg maatte holde jevnlig Opgjør med forat han ikke skulde komme i Underbalanse; paa faa Undtagelser nær var alle mine 6 Prester og 45—50 Katekister at finde paa Torvet hver Lørdag, foruten Presterne og Katekisterne fra de omliggende Distrikter.

Jeg vil forsøke at gi mine Læsere et litet Indtryk av Pengenes Betydning i det madagassiske Samfundsliv og i den madagassiske Kirke. For mange Aar siden talte jeg om den Ting med en ældgammel Betsileogubbe. Han sa — som gamle Folk pleier — at i hans Ungdom stod det meget bedre til i Landet end nu, mere Ærlighet og Hjælpsomhet blandt Folk, mindre Utugelse og Undertrykkelse av Smaafolk, mere Nøisomhet og Troskap mot Fædrenes Skik. Jeg spurte ham hvad han antok var Grunden hertil. „Det kommer alt sammen av Pengene,“ sa han; „i min

Barndom brukte ikke Folk Penger, heller ikke var der noget at faa for Penger, vi arbeidet selv alt det vi trængte; men siden Folk har opdaget at al den hvite Mands Overflod og Bekvemmelighet og alle Europas Produkter er at faa for Penger, saa er de blit som gale og ænsrer hverken sit eget eller andres Liv.“

Dette som den gamle Betsileobonde sa, er en Sandhet av den største og mest skjæbnesvangre Betydning for alle de farvede Folkeslag. Enten vi Kristne bringer dem Evangeliet eller ei, saa sender Mammon sine Missionærer til Verdens Ende, og de vender op og ned paa alting. Fra ældgammel Tid har der været Forskjel paa Folk paa Madagaskar; Madagasserne var delt i tre Klasser, Adelen, de frie Bønder og Slaverne. Men disse tre Klasser levet omtrent paa samme Vis, spiste omtrent samme Slags Mat, bodde i samme Slags Hus og gik i samme Slags Klær. Men saa blev Landet fransk Koloni, Slaveriet avskaffet, almindelig Likhet indført, og saa begyndte den almægtige Dollars Herredømme, og dermed en ny, farligere Klasseforskjel end den gamle, paa Fødsel hvilende. Nu blev det Forskjellen mellem rik og fattig som blev den alt avgjørende; de regelmæssig tilbagevendende svære aarlige Skatter, den økede Indførsel av europæiske Produkter og den Mængde Penger som den franske Styrelse gennem offentlige Arbeider, Lønninger o. s. v. satte i Cirkulation, alt skapte en voksende Begjærlighet efter Penger, Begyndelsen til det samme Kapløp som den hvite Race nu er ifærd med at sprænge sig paa. Den som har, skal gives; og fra den som

ikke har, skal ogsaa tages hvad han har, det er den haarde Lov i denne Kamp.

Under disse Omstændigheter vil ingen undre sig over at vi som stræver med at drage Gasserne ind i det nye Liv, vi har det Ordtak blandt os: «Var det ikke for Egteskapene og Pengene, saa var det liflig at leve paa Madagaskar.» Dette er de to Skjær hvor de fleste av de stakkars Farkoster strander, som ikke rækker frem til de levendes Land.

Jeg mindes endda levende mit første Indtryk av Sølvets Magt over en fattig Gassers Sind; det var den Lærer jeg i 1893 hadde med mig til Øst-Bara, en ærlig og trofast Kristen; han hadde faat en Dollar i Forskud paa sin Maanedsløn; ved Maanedens Slutning hadde jeg glemt dette og betalte ham fuld Løn; og Fristelsen blev ham for sterk, han kunde ikke faa sig til at minde mig om Forskuddet; da jeg saa selv kom paa det og spurte ham, sa han, med en daarlig Samvittighets nedslagne Øine, at han hadde tænkt den Dollaren skulde være en Gave siden jeg ikke hadde trukket den fra. — For ikke længe siden talte jeg med en almindelig Arbeidsmand, en Kristen, om Tyveri. Han overrasket mig ved at sige at var det ikke fordi han var ræd for Øvrigheten, saa vilde han stjæle; «jeg er fattig», sa han, «og somme er saa rike at de vet ikke hvad de skal gjøre med Pengene sine, det kan da ikke være Ret det»; og jeg tænkte i mit stille Sind at ret er det vist ikke, men sa at vi ikke har Lov til at ta os selv «tilrette».

Ingen som ikke har levet i en Madagassers uendelige Fattigdom, kan — tror jeg — fatte for en vældig Magt Pengebegjærligheten maa ha i hans

Sind, særlig naar denne Fattigdom til det yderste belastes med de haarde Skatter og Utredsler i en pengeslukende Koloni. Noget av det uhyggeligste vi maa se paa Madagaskar, er Delingen av Arv ved Dødsleier og Begravelser. Dødens Høitidelighet, ja den stakkars døendes sidste Strid, blir ofte glemt under det heftige Ordskifte hvor Begjærligheten lynet av Øinene paa Folk; og det Nag og den Misundelse hvormed mange gaar bort fra en slik Deling, kan vare gjennom et helt Liv og gi sig skrækkelige Utslag naar der kommer en Leilighet til at hevne sig.

Kort sagt, det er som i Paulus's Tid: De tre store Fiender vi har at kjæmpe med i den ikke kristne Verden, er Avgudsdyrkelse, Utugt og Havesyke. Og naar alt kommer til alt, saa er det vel de to sidste vi fremdeles har at stræve med i vor Kristenhet ogsaa.

Under disse Omstændigheter er det da dobbelt glædelig at se Evangeliets frelsende Kraft; det løser virkelig baade Kjødslystens og Sølvetts Lænker. Det er en stor Ting at kunne sige at jeg i 17 Aar har hat kristne gassiske Tjenere gaaende ut og ind i alle mine Rum uten at jeg, saavidt jeg mindes, en eneste Gang er blit bestjaalet; derimot har jeg mangfoldige Ganger oplevet at de har bragt mig tapte Penger o. a. Saker tilbake, ofte før jeg endda hadde savnet dem. Og jeg vil gjerne sætte den gamle kristelige Snekker et Æreminde, som skulde gjøre et Rækverk til en Altan; jeg bød ham 15 Kroner for Arbeidet; han mente det var for litet, men vi blev enig om at han skulde gjøre for den Sum allikevel. Da han var færdig, leverte jeg ham de 15 Kroner, men han gav mig den ene tilbake:

«Jeg hadde regnet feil,» sa han; «jeg er godt betalt med 14 Kroner.» Og han vilde ikke ta mot mere; «vi maa gjøre det som er ret,» sa han. Og mange Ganger senere har jeg set at denne fattige, uanselige Mand er av den rette Adel, Herre over Pengene.

Jeg mindes ogsaa en gammel fattig Stakkar som gik omkring paa Torvene i Syd-Betsileo og solgte Salt; da han var blitt Kristen, fortsatte han med Salthandelen, men gjorde sig til Regel efterat Handelen var avsluttet, at ta en to—tre Saltklumper og lægge til det som Kjøperen alt hadde mottat, «for at være sikker paa at jeg ikke bedrager dig,» sa han.

Kort sagt: Paa Madagaskar, som overalt hvor den vesterlandske Kultur naar hen, er Pengene det store Arbeidsmiddel, men ogsaa den store Fare; og fordi de er begge Dele, derfor er de og deres rette Behandling den store Opgave som skal vise hvad de unge Kristne duer til.

For de sidste fem Aar hvorover jeg har samlet statistiske Oplysninger, 1905—1909, ser de indfødte Kristnes kontante Bidrag til Arbeidet for Guds Rike i Madagaskars Indlands 13 lutherske Stationsdistrikter slik ut:

1905:	Kr. 14 200,	16	%	av	hvad	Arbeidet	i	det	hele	kostet ¹⁾ ;
1906:	» 17 640,	19 ¹ / ₂	-	»	»	—	-	-	»	—
1907:	» 17 640,	21	-	»	»	—	-	-	»	—
1908:	» 18 250,	22 ¹ / ₂	-	»	»	—	-	-	»	—
1909:	» 18 300,	22	-	»	»	—	-	-	»	—

¹⁾ Ved Beregningen av disse Procenttal har jeg ikke tat med de europæiske Arbeideres Lønninger, for de to sidste Aar heller ikke de utenfor det almindelige Arbeidsbudget liggende Summer til Opførelse av nye Vaaningshus paa to

Foruten disse kontante Ydelser utfører de Kristne ikke saa litet ubetalt Arbeide, særlig ved Bygning og Reparation av sine Kirker; i det Aar for hvilket der foreligger de utførligste Opgaver herover, ansloges dette Arbeide, efter almindelig madagassisk Dagløn, til henimot 3 500 Kroner.

Man ser av disse Tal at Fremgangen ikke er meget rask; det gik fortere i de nærmest foregaaende Aar, særlig efter det Besøk av Selskapets Sekretær i 1903, som gav ny Fart og sundere Retning til Selvhjælpsarbeidet. Det mot Missionen fiendtlige Styre i Aarene 1906—1910 har ogsaa virket hemmende; i Nord-Betsileo la Styrelsen paa forskjellig Vis for Dagen at den saa med ublide Øine paa al Slags Pengeindsamling til kristelige Formaal, og for de frygtsumme Madagassere skal der ikke meget til før slikt merkes i Form av synkende Indtægter.

Jeg tror for min Del at Tiden nu er kommet til at begynde at sætte litt mere Tryk paa Arbeidet. Det kan gjøres paa den Maate at Selskapet gir Menigheterne paa denne vor ældste Missionsmark paa Øen visse Terminer inden hvilke de maa ha overtat en Tredjedel, en Halvdel og to Tredjedele av sine Menighets- og Skoleutgifter, med Utsigt til, samtidig hermed, at faa en tilsvarende Andel i Distrikternes og hele Indlandskirkens Styrelse. Hvordan denne Andel i Styrelsen skal utøves, er for

Stationer; disse Penger kan nemlig ikke regnes til det som det paaligger de indfødte Menigheter at yde. Mine Tal gjør forresten ikke Krav paa fuld Nøiagtighet. Tages Ut-kantsdistrikterne med, saa gaar de op til 18—20 000 Kroner.

Tiden Gjenstand for Overveielser baade paa Madagaskar og her hjemme, og Begyndelsen til det er allerede sat i Verk.

Det ligger i den gassiske Nationalkarakter at arbeide rykkevis, og det er en av vore Opgaver at opdrage Menigheterne til jevnt Arbeide; jeg har det Indtryk at vi er paa Vei i den Retning, og at det europæiske Styre med sine regelmæssig tilbagevendende Skattepaalæg og aarlige offentlige Arbeider er den bedste Opdrager, meget kraftigere og mindre vekhjertet end vi, til et slikt jevnt Arbeidsliv.

Der hvor Selvhjælpsarbeidet er i sundest Vekst, har man en opsamlet Driftskapital omtrent svarende til et Aars Utgifter, og denne er man meget forsiktig med at mindske; i de sidste fem Aar har den, for de 13 Stationsdistrikter i Indlandet, tilsammen utgjort mellem 10 000 og 13 000 Kroner. En slik Kapital i Bakhaand støtter Samholdet og Modet og Lysten til at gi naar man bare vet sine Penger vel forvaret og vel forvaltet. Kassererspørsmålet er imidlertid et vanskelig Spørsmaal paa Madagaskar. Samvittighetsfuldheten og Æresfølelsen med Hensyn paa betroet Gods staar endda langt tilbake, og Menighetskasserere som «laaner av Kassen», er endnu et altfor almindelig Fænomen, men som Folk ikke finder særlig rystende; derfor er ogsaa det Revisionsvæsen som vi forsøker at indføre, litet populært, om end vore bedste Folk ofte siger at Bidragene vilde flyte rikeligere om Giverne var sikrere paa at deres Penger blev vel forvaret og altid kom til rette Adresse. Ogsaa her er vi imidlertid i jevn Fremgang.

For store bør ikke slike Beholdninger av Menighetspenger bli. Da frembringer de Dovenskap og svækker den altid levende Ansvarsfølelse hvormed alle Medlemmer av en Frikirke bør omfatte dens Arbeide. Desuten fører Rigdom altid med sig Faren for Havesyke, og Splittelse og falsk Selvstændighet. En fransk-protestantisk Missionær hadde overtat et Stationsdistrikt fra Londonerselskapet; han klaget bittert over at han fandt mange Penger, men faa levende Kristne i sit Distrikt, og at de første hindret ham fra at ta sig av de sidste; hvergang han søkte at hævde kristelig Moral i en Menighet, eller at fjerne en uværdig Leder, saa møtte man ham med de Ord: «Vi betaler selv vore Utgifter? og er ikke avhængig av nogen Missionær.» Særlig er det farlig naar Enkeltmenigheternes Kassebeholdninger vokser utover hvad de akkurat trenger til sine løpende Utgifter, hvorfor vi ogsaa i vort Selskap har den Regel at ethvert slikt Overskud skal gaa ind i vedkommende Centralkasse, Prestegjeldets eller Stationsdistriktets; i vor Kirke lar en slik Regel sig gjennomføre fordi vor Forfatning er presbyteriansk eller synodal, saa den enkelte Menighet ikke har synderlig Magt uten i Sambaand med de andre indenfor samme Prestegjeld og Distrikt. Værre er det for Londonerselskapets independentiske Menigheter; hver av dem danner en liten suveræn Stat uavhængig av alle de andre; al den indre Strid og Splittelse som resulterer herav, er Grunden til at mange ledende Mænd inden Madagaskars independentiske Menigheter, baade Missionærer og ind-

fødte, nu ønsker at følge i den norske Missions Spor og grunde en synodal Kirke¹⁾.

Jeg kan ikke slutte disse Bemerkninger om Pengene i den madagassiske Kirke uten at sige et Ord om kirkelige Fonds. Som bekjendt drives en stor Del av Guds Rikes Arbeide blandt den hvite Race ved Hjælp av Kapitaler opsparet fra gammel Tid; det var den katholske Kirke som samlet dem; den var og er en Mester i den Kunst at samle sig Skatter paa Jorden, og i at ta vel vare paa det den har samlet. Ogsaa paa Madagaskar er det dette Indtryk baade de indfødte og Kolonisterne har av den; med stor Dygtighet (mildest talt) samler den sig Jord og dyrker den op; man begynder at kjøpe Vin fra dens Vinhaver og Cigarer fra dens Tobaksplantager. Og de som tror at Mammon er Gud, de siger at Fremtidens Madagaskar tilhører den katholske Kirke.

Det tror nu ikke jeg. Og jeg tror i det hele at Nutidens nye evangeliske Kirkesamfund skal betænke sig vel før de slaar ind paa den Vei at samle kirkelig Rigdom. Det er vistnok makeligere og tryggere at leve paa nedarvet Kapital end paa sit daglige Arbeide, men det er ikke sundere og nyttigere for Kirkens egentlige Liv, Troen. Kirkelige Fonds er, efter min Mening, at anbefale til del-

¹⁾ For Tiden har Londonerselskapet 23 lønnede europæiske Arbeidere paa Madagaskar, det høikirkelige anglikanske Selskap 17, Kvækerne 15, de franske Protestanter 27, det norske Missionsselskap 61, de norske Amerikanere 18; der er altsaa paa denne Missionsmark omtrent likesaa mange norske Missionsarbeidere som alle de andre protestantiske Selskaper har tilsammen.

vis Støtte av slikt Arbeide som ikke den nærværende Generation selv har godt av. Saaledes til Understøttelse av gamle og syke Menighetsarbeidere og deres efterlatte; de gjorde sit Arbeide for den Slegt som nu selv er død eller arbeidsudygtig. Likeledes til større Byggearbeider (av Kirker og Prestegaarder f. eks.), som de kommende Slegter vil ha likesaa megen Nytte av som den nuværende. Men ikke til Utførelse av det Arbeide som til enhver Tid kommer den samtidige Slegt til Nytte og skal paahvile den som dens Ansvar, deri først og fremst Avlønning av Kirkens Arbeidere og Hjælp til Kirkens fattige.

Man vil vel sige at det har ikke endnu nogen Fare i saa Maate for de unge Kirker blandt de ikke kristne Folk. Men det er bedre at være føre var end efter snar. Og selv blandt de utfattige og pengeglade Madagassere hører man nu om de første Begyndelser til testamentariske Gaver til Menighetsarbeidet, og den fordelagtigste Anbringelse av Kirkens Penger har alt længe utgjort et yndet Samtaleemne paa vore kirkelige Møter. Skattesamleraanden er os alle i Blodet.

Jeg har forsøkt at gi nogen Træk av vort Missionsarbeides nuværende Stand i Madagaskars Indland. Jeg beder mine Læsere holde sig klart for Øie at jeg kun har talt om Indlandet. Vort Selskap har desuten, til Forskjel fra de andre protestantiske Selskaper paa Øen, et stort Arbeide i Utkanterne; paa Kysterne har vi 9 Stationsdistrikter, og paa det Mellemplateau som skiller det lave Kyst-

land fra det høie Indland, har vi 6—7 Stations-distrikter. Men skjønt Arbeidet i flere av disse Distrikter er temmelig gammelt, fra 20 til 35 Aar, saa har det dog endda Begynderstadiets Karakter og kan ikke komme ind under Overskriften „Halvveis“. Den væsentligste Grund hertil er den at den indfødte Regjerings og den herskende Hovastammes officielle Brud med den gamle Nationalreligion for over 40 Aar siden, det berørte ikke disse Utkantstammer, som hele Tiden har staat i et skjult eller aapent Fiendskap til Hovastammen; at den sidstes herskende Klasse anerkjendte Kristendommen, var derfor en Grund mere for Utkantstammerne til at avise den. Saa blandt disse Stammer har vi endda et langt, men ingenlunde haabløst Taalmodighetsarbeide for os; hittil er det Tanálastammen nede i Skogene og Taisákastammen paa Østkysten som synes at aapne sig mest for den glædelige Nyhet fra Gud.

Men for dem alle, Indlands- og Utkantstammer, staar vi som deres bedste Venner; dette lille Folk langt oppe i Nord, uten Krigsskibe, Kolonister og Kolonialpolitik, det er som skapt for det lille Folk paa den store Ø i Sydhavet; det er en Opgave som vi magter, og en Gjæld som vi orker at betale; er vi tro mot ham hvis Fattigdom har gjort os rike, og fører vort Arbeide tilende, saa skal vi sande at han ogsaa er trofast og skal gi os et godt og rystet Maal med Haug paa til Løn, den Kirkevaar og Folkevækkelse i vort eget Land som vi venter paa og beder om.

Send denne bok som gave til slekt og venner!

Korsets lægedom

Missionsarbeidet blandt de spedalske paa Madagaskar

Av **T. G. Rosaas**, missionsprest

Med 12 illustrationer. Pris 1.75 — Porto 0.10.

Rektor *Chr. Falkenberg* i «Nordre Trondhjems Amtstidende»:

«— — — Det er en av missionens skjønneste frugter som her træder frem, og man behøver ikke at være missionsinteressert for at faa sympati for dette storartede arbeide.

Boken er interessant og i høi grad lærerik, den vækker og skjærper interessen for en sak av den største betydning. Den er forsynt med udmerkede illustrationer. For missionsvenner er den likefrem uundværlig.»

*

Biskop *V. Schjelderup* i «Kr.sands Tidende»:

«I denne bok faar vi en alsidig og paalidelig beretning om det storverk vor norske mission har utrettet for de spedalske paa Madagaskar. Beretningen er baade interessant og opbyggelig. Den er velskikket til at fylde vore hjerter med tak til Gud for det velsignede arbeide han her har git naade til at utføre. Alle missionsvenner bør læse «Korsets lægedom».»

Faaes i alle boklader.

Johannes Bjørnstads forlag, Kristiania.

BV
3625
M2J6

Johnson
Halvveis

359731

2- 9467

2- 9467

UNIVERSITY OF CHICAGO

48 439 965

